

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DELEGATURA W BIAŁYMSTOKU

LBI-4101-14-00/2010

Nr ewid. 126/2011/P10123/LBI

Informacja
o wynikach kontroli
funkcjonowania parków przemysłowych
i ośrodków innowacji
w województwie podlaskim

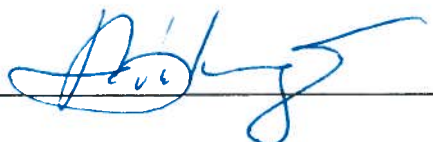
Białystok 2011 rok

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

Informacja o wynikach kontroli funkcjonowania parków przemysłowych i ośrodków innowacji w województwie podlaskim

Barbara Chilińska
p.o. Dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku

Akceptuję:
Józef Górny

p.o. Wiceprezesa
Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:
Jacek Jezierski

Prezes
Najwyższej Izby Kontroli

Warszawa, dnia 29 czerwca 2011 r.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4
15-267 Białystok
tel. 85 87 48 100, fax: 85 87 48 133
www.nik.gov.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. Podsumowanie wyników kontroli	6
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	6
2.2. Uwagi końcowe i wnioski.....	8
3. Ważniejsze wyniki kontroli	9
3.1. Charakterystyka uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych.....	9
3.2. Istotne ustalenia kontroli.....	15
3.2.1. Wykonywanie zadań gmin w zakresie wspierania przedsiębiorczości.....	15
3.2.2. Wpływ funkcjonowania Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach na rozwój przedsiębiorczości i innowacji	19
3.2.3. Wykorzystanie potencjału intelektualnego i technicznego Politechniki Białostockiej poprzez transfer wyników prac naukowych do gospodarki.....	24
3.2.4. Wykorzystanie środków publicznych przeznaczonych na sfinansowanie prac związanych z utworzeniem nowych parków przemysłowych i technologicznych oraz na wspieranie przedsiębiorczości i innowacji.....	27
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	32
4.1. Przygotowanie kontroli.....	32
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli.....	32
Załączniki	34
Załącznik Nr 1 – Wykaz aktów prawnych	34
Załącznik Nr 2 – Charakterystyka stanu prawnego	37
Załącznik Nr 3 – Wykaz jednostek objętych kontrolą.....	41
Załącznik Nr 4 – Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska, odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność.....	42
Załącznik Nr 5 – Wykaz organów, którym przekazano informacje	43

Najczęściej stosowane skróty i oznaczenia

AINTiI	Akademicki Inkubator Nowych Technologii i Innowacji
BPNT w Białymstoku	Białostocki Park Naukowo-Technologiczny w Białymstoku
B+R	badania i rozwój
CITT Politechniki	Centrum Innowacji i Transferu Technologii Politechniki Białostockiej
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
j.s.t.	jednostki samorządu terytorialnego
klaster	przestrzennie skoncentrowana grupa przedsiębiorstw, instytucji i organizacji powiązanych siecią pionowych i poziomych zależności, często o charakterze nieformalnym, która poprzez skupienie szczególnych zasobów pozwala osiągnąć tym przedsiębiorstwom trwałą przewagę konkurencyjną
MNiSW	Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego
MWCI	Międzynarodowe Wschodnie Centrum Innowacji
PARP	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
PNT PW w Suwałkach	Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Spółka z o.o.
PO	program operacyjny
PO IG	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
PO KL	Program Operacyjny Kapitał Ludzki
Politechnika	Politechnika Białostocka
PO RPW	Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej
PO RWP	Program Operacyjny Rozwój Województwa Podlaskiego
PPP w Czarnej Białostockiej	Podlaski Park Przemysłowy w Czarnej Białostockiej
RPO WP	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013
SPO WKP	Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw
ustawa o NIK	ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.)
ZPORR	Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

1. Wprowadzenie

Temat kontroli: Funkcjonowanie parków przemysłowych i ośrodków innowacji w województwie podlaskim.

Numer kontroli: P/10/123.

Kontrola podjęta z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli¹.

Cel kontroli: Ocena realizacji zadań z zakresu wspierania przedsiębiorczości i innowacji przez wybrane gminy województwa podlaskiego oraz Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach i Politechnikę Białostocką.

W trakcie kontroli zbadano w szczególności:

- 1) wykonywanie przez gminy zadań w zakresie wspierania przedsiębiorczości, w tym tworzenie nowych parków przemysłowych i technologicznych,
- 2) realizację zadań przez PNT PW w Suwałkach,
- 3) wykorzystanie potencjału intelektualnego i technicznego Politechniki Białostockiej poprzez transfer wyników prac naukowych do gospodarki,
- 4) prawidłowość wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na utworzenie ośrodków innowacji oraz na wspieranie przedsiębiorczości i innowacji.

Okres objęty kontrolą: lata 2007-2010 (do dnia zakończenia kontroli), zaś w zakresie trwałości² efektów projektów unijnych, kontrolą objęto także projekty realizowane w ramach perspektywy finansowania 2004-2006.

Postępowanie kontrolne prowadzono w okresie: od 18 czerwca do 30 listopada 2010 r.

Kontrolą objęto: Urząd Miejski w Białymstoku, Urząd Miejski w Czarnej Białostockiej i PNT PW w Suwałkach³ oraz Politechnikę Białostocką⁴.

¹ Na podstawie art. 6 ust. 1 ustawy o NIK.

² Przez kontrolę trwałości projektów należy rozumieć zbadanie czy założone cele projektu (mierzone wskaźnikami celu lub rezultatu projektu) zostały osiągnięte i utrzymane. Najczęściej wymagane jest zachowanie trwałości projektu przez okres co najmniej pięciu lat od zakończenia projektu.

³ Pod względem legalności, gospodarności i rzetelności (art. 5 ust. 2 ustawy o NIK).

⁴ Pod względem celowości, legalności, gospodarności i rzetelności (art. 5 ust. 1 ustawy o NIK).

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości⁵, działania skontrolowanych gmin i ośrodków innowacji służące wspieraniu przedsiębiorczości i innowacji, a także prawidłowość wykorzystania środków publicznych otrzymanych na ten cel.

Organy skontrolowanych miast realizowały zadania przewidziane w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej⁶, mające na celu wspieranie lokalnych przedsiębiorców. Działania te służyły realizacji celów określonych w *Strategii Rozwoju województwa podlaskiego do 2020 roku* i *Regionalnej strategii innowacji województwa podlaskiego*. Gminy podjęły też właściwe działania w celu wykonania infrastruktury parku przemysłowego w Czarnej Białostockiej i parku naukowo-technologicznego w Białymstoku. Przygotowano m.in. dokumentację techniczną, tereny pod realizację inwestycji oraz wykonano niektóre elementy infrastruktury. Zastrzeżenia NIK budzi brak skuteczności działań realizowanych w celu pozyskania inwestorów do tworzonych parków, a w przypadku BPN-T w Białymstoku, również niewypracowanie zasad współpracy oraz udziału uczelni wyższych we wdrażaniu innowacji⁷ (str. 15 - 18).

Podstawowym celem PNT PW w Suwałkach jest tworzenie środowiska innowacyjnego nastawionego na rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie sprzyjającej bazy materialnej, infrastrukturalnej, ekonomicznej i socjalnej do zakładania, rozwoju i wspierania małych i średnich przedsiębiorstw innowacyjnych, do przemysłowego wykorzystania wiedzy naukowej oraz do komercjalizacji nowoczesnych technologii. Mimo podejmowanych prób i upływu sześciu lat od powstania, Park nie nawiązał efektywnej współpracy ze środowiskiem naukowym, nie uzyskał efektów w sferze wdrażania nowych technologii i nie wykonywał zadań

⁵ Według trzystopniowej skali ocen: pozytywna, pozytywna, mimo stwierdzonych nieprawidłowości i negatywna.

⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.

⁷ W studium wykonalności i wniosku o dofinansowanie projektu pn. „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny”, Miasto Białystok założyło zaangażowanie ośrodków naukowych i środowisk akademickich w funkcjonowanie tego Parku.

w zakresie pomocy firmom technologicznym w początkowym okresie ich działalności⁸. W konsekwencji PNT PW nie uzyskiwał dochodów z tytułu komercjalizacji nowoczesnych technologii. Tymczasem zachodzi konieczność poniesienia, w latach 2011-2012, szacowanych na ok. 10 mln zł wydatków ze środków własnych na realizację inwestycji, polegającej na budowie nowych obiektów Parku. Działalność PNT PW w Suwałkach w latach 2007-2009 generowała zaś straty (na koniec tych lat – odpowiednio – 420,1 tys. zł, 544,6 tys. zł i 760,8 tys. zł), a wartość rynkowa gruntów przeznaczonych do sprzedaży nie przekracza 3,6 mln zł. Wątpliwości NIK budzi możliwość osiągnięcia zakładanych dla PNT PW wskaźników rezultatu. W 2013 roku w inkubatorze technologicznym powinno funkcjonować co najmniej 20 nowych przedsiębiorstw, podczas gdy do zakończenia kontroli, chęć wynajęcia pomieszczeń Parku zgłosiło siedem podmiotów (*str. 19 - 23 i 30 - 31*).

CITT Politechniki Białostockiej nie realizowało celu dla jakiego zostało utworzone, tj. sprzedaży lub nieodpłatnego przekazywania wyników badań i prac rozwojowych do gospodarki⁹. W okresie objętym kontrolą Centrum nie skomercjalizowało żadnego wynalazku i nie wdrożyło do gospodarki wyników ani jednego projektu badawczego (*str. 24 - 26*).

Wartość realizowanych przez jednostki objęte kontrolą projektów dofinansowanych środkami publicznymi – związanych z tworzeniem i statutową działalnością ośrodków innowacji – wyniosła 242.479,3 tys. zł, z czego do zakończenia kontroli wydatkowano 35.670 tys. zł. Analiza prawidłowości wydatkowania 31.047,7 tys. zł (87%) wykazała, że środki te zostały wykorzystane zgodnie przepisami prawa oraz warunkami umów o dofinansowanie, z wyjątkiem 759,3 tys. zł (2,4% badanej próby). Stwierdzone przez NIK nieprawidłowości polegały na naruszeniu przepisów prawa przy udzielaniu trzech zamówień publicznych oraz realizacji czterech przedsięwzięć nieprzynoszących zaplanowanych rezultatów (*str. 27 - 29*).

⁸ Przyczyny takiej sytuacji to przede wszystkim brak odpowiedniego zaplecza naukowego i technologicznego, w tym laboratoriów niezbędnych do wypełniania zadań parku technologicznego. PNT PW w Suwałkach realizował głównie projekty unijne.

⁹ Art. 86 ust. 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164 poz. 1365 ze zm.)

2.2. Uwagi końcowe i wnioski

Województwo podlaskie charakteryzuje się najlepszą w skali kraju dostępnością do ośrodków innowacji i przedsiębiorczości¹⁰, przy niskiej – jak wykazała kontrola – sprawności ich funkcjonowania. Niezbędne zatem jest:

- nawiązanie wzajemnej współpracy tych ośrodków w celu jak najbardziej efektywnego wdrażania nowych technologii,
- podjęcie współpracy ośrodków innowacji z przedsiębiorcami.

Skontrolowane jednostki samorządu terytorialnego oraz PNT PW w Suwałkach powinny zintensyfikować działania w celu pozyskania przyszłych inwestorów do tworzonych parków technologicznych i przemysłowych oraz w celu zapewnienia współpracy ze środowiskiem nauki, w tym wypracowania zasad wdrażania innowacji i wykorzystania laboratoriów parków technologicznych.

Ze względu na niezadowalającą pozycję Polski wśród krajów Unii Europejskiej w zakresie wdrażania innowacji, wpływu nauki polskiej na innowacyjność rozwiązań zastosowanych w przemyśle oraz wysokości nakładów ponoszonych na działalność badawczo-rozwojową¹¹, niezbędne jest stworzenie mechanizmów promujących wdrażanie nowych technologii.

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości powinna zapewnić osiągnięcie celów programów wsparcia i trwałość przedsięwzięć dofinansowywanych w ramach *Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013* w zakresie wdrażania nowych technologii i innowacji.

¹⁰ Jeden ośrodek przypada na 34 tys. mieszkańców i 1,1 tys. aktywnych przedsiębiorstw, przy średniej krajowej wynoszącej 51,7 tys. mieszkańców i 2,4 tys. przedsiębiorców. Źródło: *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport 2010*. PARP, Warszawa 2010.

¹¹ Polska znajduje się na 25. miejscu (wśród 27 badanych krajów europejskich) pod względem udziału przedsiębiorstw prowadzących działalność innowacyjną w ogólnej liczbie firm w przemyśle. Według danych Eurostat za lata 2006-2008, wskaźnik ten spadł w porównaniu do lat 2004-2006 z 24% do 22%. Z objętych badaniem GUS przedsiębiorstw przemysłowych, jedynie 21% wdrożyło przynajmniej jedno rozwiązanie innowacyjne (produkt lub proces), zaś innowacje organizacyjne i marketingowe wdrożyło 20% firm, co daje Polsce 28. miejsce wśród 29 porównywanych państw europejskich. Według danych Eurostat w 2008 roku, przeciętne nakłady na działalność innowacyjną polskich przedsiębiorstw (prowadzących taką działalność) zatrudniających powyżej dziewięciu osób, wyniosły 809 tys. euro, co uplasowało Polskę na 11. miejscu wśród 25 badanych państw. Poniesione w 2008 roku nakłady na działalność badawczo-rozwojową w Polsce wyniosły 0,61% PKB, a w UE średnio 1,91% PKB. Źródło: *Innowacyjność 2010*. PARP, Warszawa 2010.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

3.1.1. Wyzwaniem dla Polski, zgodnie z zaleceniami Strategii Lizbońskiej, jest rozwój przedsiębiorczości na styku nauki i gospodarki¹². To innowacyjne podmioty działające w sferze zaawansowanych technologii są kluczem do poprawy konkurencyjności, restrukturyzacji i modernizacji gospodarki. Według raportu Komisji Europejskiej wartość syntetycznego indeksu innowacyjności, tzw. SII (wytworzonego na podstawie ponad 29 wskaźników¹³) w 2010 roku wynosiła dla Polski 0,32, przy średniej dla UE – 0,48, co pozwoliło Polsce na nieznaczne wyprzedzenie tylko Bułgarii, Litwy, Łotwy, Rumunii i Słowacji¹⁴. Za mocne strony Polski uznano zasoby ludzkie i wzrost inwestycji firm w innowacje. Nisko oceniono natomiast małą liczbę patentów i współpracę firm z sektorem publicznym.

Zgodnie z opublikowanym przez PARP, w lutym 2010 roku, opracowaniem „*Innowacyjność 2010*”, wśród 27 badanych krajów europejskich, Polska znajduje się na 25. miejscu (przed Rumunią i Węgrami) pod względem udziału przedsiębiorstw prowadzących działalność innowacyjną w ogólnej liczbie firm w *Przemysle*. Według – najnowszych dostępnych – danych Eurostat za lata 2006-2008 wskaźnik ten spadł w porównaniu do lat 2004-2006 z 24% do 22%. W latach 2006-2008 z ponad 32 tys. przedsiębiorstw przemysłowych objętych badaniem GUS, jedynie 21% firm wdrożyło przynajmniej jedno rozwiązanie innowacyjne (produkt lub proces), tj. o 2 punkty procentowe mniej niż w latach 2004-2006, zaś innowacje organizacyjne i marketingowe w latach 2006-2008 wdrożyło 20% firm, co daje Polsce 28. miejsce (przed Łotwą) wśród 29 porównywanych państw europejskich. Sprzedaż wyrobów nowych lub zmodernizowanych w 2008 roku wykazało 14% analizowanych firm, co oznacza spadek w stosunku do 2006 roku o 1,7 punktu procentowego. Według danych Eurostat w 2008 r. przeciętne nakłady na działalność innowacyjną polskich przedsiębiorstw, prowadzących działalność innowacyjną, o liczbie pracujących pow. 9 osób wyniosły 809 tys. euro, co uplasowało Polskę na 11. miejscu wśród 25 badanych państw. Jednakże poniesione w 2008 roku nakłady na działalność B+R w Polsce wyniosły 0,61% PKB (0,56% w 2006 r.), co plasuje Polskę na jednym z ostatnich miejsc w UE, dla której średnia wyniosła 1,91% PKB. Jedynie 7,1% polskich przedsiębiorstw prowadzi własne prace B+R, a tylko 3% robi to w sposób ciągły. Głównym źródłem pochodzenia innowacji produktowych i procesowych polskich firm jest działalność własna (odpowiednio 74% i 60%) oraz współpraca z instytucjami krajowymi i zagranicznymi (odpowiednio 16% i 19%). Jedynie 1% innowacji pochodził z krajowych instytucji naukowych.

¹² Polska nie kwalifikuje się do grupy krajów dysponujących gospodarką opartą na wiedzy (GOW), ponieważ nie osiągnęła minimalnego poziomu rozwoju kluczowych sektorów uznawanych za nośniki GOW. Gospodarkę uznaje się za opartą na wiedzy, jeśli poziom zatrudnienia w sektorach – nośnikach GOW przekracza łącznie 15%. W 2006 roku wskaźnik ten wynosił dla Polski 8%.

¹³ W tym nakładów na B+R, udział zgłoszeń patentowych w stosunku do liczby ludności, udział produktów wysokiej technologii w produkcji i eksporcie, wykształcenia obywateli (w tym ostatnim znacznie przewyższamy średnią unijną!).

¹⁴ Źródło: *European Innovation Scoreboard*, luty 2011 (<http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/facts>)

3.1.2. W 2010 roku w Polsce funkcjonowało 735 wyspecjalizowanych ośrodków wspierania innowacji i przedsiębiorczości, w tym: 45 parków technologicznych (z czego 21 w fazie organizacji), 20 inkubatorów technologicznych, 62 preinkubatory i akademickie inkubatory przedsiębiorczości, 45 inkubatorów przedsiębiorczości, 90 centrów transferu technologii, 12 funduszy kapitału zaangażowanego, osiem sieci aniołów biznesu¹⁵, 82 lokalne i regionalne fundusze pożyczkowe, 54 fundusze poręczeń kredytowych oraz 317 ośrodków szkoleniowo-doradczych i informacji¹⁶.

Najbardziej organizacyjnie i koncepcyjnie rozwiniętym typem ośrodków innowacji i przedsiębiorczości, łączącym często w jednej strukturze funkcje wszystkich pozostałych jednostek, są parki technologiczne.

W 24 funkcjonujących polskich parkach technologicznych warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej znalazło w 2010 roku 718 podmiotów, które utworzyły 24.737 miejsc pracy. W porównaniu z 2007 r. nastąpił dwukrotny wzrost liczby firm ulokowanych w parkach, a miejsc pracy o 170 %. Wśród przedsiębiorstw zdecydowanie dominowały małe i średnie (564 podmioty), z którymi 72 to małe firmy technologiczne, utworzone przez osoby wywodzące się z lokalnego środowiska naukowego. W strukturze organizacyjnej większości parków (70%) działały inkubatory technologiczne, oferujące specjalne warunki dla nowopowstałych, innowacyjnych firm oraz programy preinkubacji nowych pomysłów biznesowych¹⁷.

¹⁵ Określenie anioły biznesu odnosi się do osób fizycznych, dostarczających kapitałów udziałowych (lub zbliżonych) bezpośrednio do nowych (młodych) przedsiębiorstw o dużym potencjale wzrostu, z którymi to przedsiębiorstwami łączy ich jedynie interes ekonomiczny. Głównym źródłem zysków inwestora jest wzrost wartości akcji (udziałów). Za - *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*. PARP, Warszawa 2005, str. 14 i n.

¹⁶ *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport 2010*. PARP, Warszawa 2010. Według autorów raportu dane te mogą być nieściśle, gdyż „szereg lokalnych inicjatyw funkcjonuje pod kilkoma szyldami, które są reprezentowane przez te same osoby, często również w tej samej lokalizacji; specyfika programów dotacyjnych wymusza niejednokrotnie powoływanie „sztucznych tworów” instytucjonalnych, aby spełnione były formalne wymagania (np. w jednym miejscu i pod tym samym kierownictwem działa: ośrodek wspierania przedsiębiorczości, punkt konsultacyjny czy gminne centrum informacji); działalność szeregu ośrodków afiliowanych przy instytucjach o innych celach statutowych (szkoły wyższe, jednostki B+R, izby i cechy) posiada doraźny charakter (działają „od projektu do projektu”) i jest wygaszana w momencie braku zewnętrznego finansowania”.

¹⁷ *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport 2010*. PARP, Warszawa 2010.

Do realizacji zadań z zakresu polityki naukowej i innowacyjnej państwa, powołano Narodowe Centrum Badań i Rozwoju¹⁸. Zadania w zakresie rozwoju przedsiębiorczości i wspierania innowacji realizuje też PARP¹⁹.

3.1.3. Szereg barier w działalności uczelni wyższych, mających wpływ na funkcjonowanie systemu transferu technologii i komercjalizacji wiedzy zidentyfikowanych zostało w opracowaniu, wykonanym na zlecenie PARP, *Rekomendacje zmian w polskim systemie transferu technologii i komercjalizacji wiedzy*, powstałym w 2010 roku w wyniku dyskusji ekspertów. Należą do nich m.in.:

- *niska elastyczność adaptacyjna uczelni do zmieniających się warunków w otoczeniu i organizacyjne nieprzygotowanie do podejmowania zadań komercyjnych;*
- *zbyt duży udział środków przeznaczanych na badania podstawowe i stosowane (65% bieżących wydatków) w stosunku do prac rozwojowych (35%);*
- *niski prestiż badań użytkowych w środowisku naukowym w porównaniu do wagi przypisywanej badaniom podstawowym; niechęć znacznej części środowiska akademickiego do współpracy z biznesem i uznawanie działalności nastawionej na zysk za niezgodną z etosem działalności naukowej. W konsekwencji, pojawiające się możliwości komercyjnej współpracy pracowników naukowych z przedsiębiorcami, przynoszącej wymierne efekty obydwu stronom, przechodzą w „akademicką szarą strefę”, obejmującą realizację zadań zleconych przez przedsiębiorców w oparciu o uczelniany sprzęt i infrastrukturę;*
- *zwiększenie liczby studentów na płatnych studiach zaocznych, wieczorowych i podyplomowych, które stworzyło możliwości dodatkowego zarabkowania dla kadry akademickiej oraz „podreperowania” uczelnianych budżetów. Prowadzi to do rozwoju płatnych usług dydaktycznych kosztem pozostałych zadań uczelni, takich jak: badania naukowe, współpraca z gospodarką, transfer i komercjalizacja wiedzy;*
- *podejmowanie aktywności patentowej szkół wyższych jedynie ze względu na podwyższenie ich oceny parametrycznej w rankingu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, zamiast w celu komercjalizacji wynalazków;*
- *wadliwe funkcjonowanie i usytuowanie w strukturach uczelnianych ośrodków innowacji, wynikające z błędnego określania ich misji, celów i zadań oraz oczekiwanie samowystarczalności finansowej od tych jednostek, wymusza konieczność generowania przychodów na własną działalność w krótkiej perspektywie (poprzez usługi rynkowe i realizację projektów) i powoduje odejście od głównej misji związanej z transferem technologii²⁰;*

¹⁸ Na mocy ustawy z dnia 15 czerwca 2007 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. Nr 115, poz. 789). Od 1 października 2010 r. obowiązuje ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. Nr 96, poz. 616), która powoduje przesunięcie do Centrum całości zadań z zakresu badań stosowanych, będących dotąd w kompetencji ministra właściwego do spraw nauki, oraz nadanie Centrum funkcji instytucji odpowiedzialnej za dystrybucję środków finansowych w zakresie badań stosowanych, jak i strategicznych programów badań naukowych i prac rozwojowych. Z dniem 1 października 2010 r. na mocy ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 617) utworzono nową jednostkę, której celem jest wspieranie działalności naukowej w zakresie badań podstawowych.

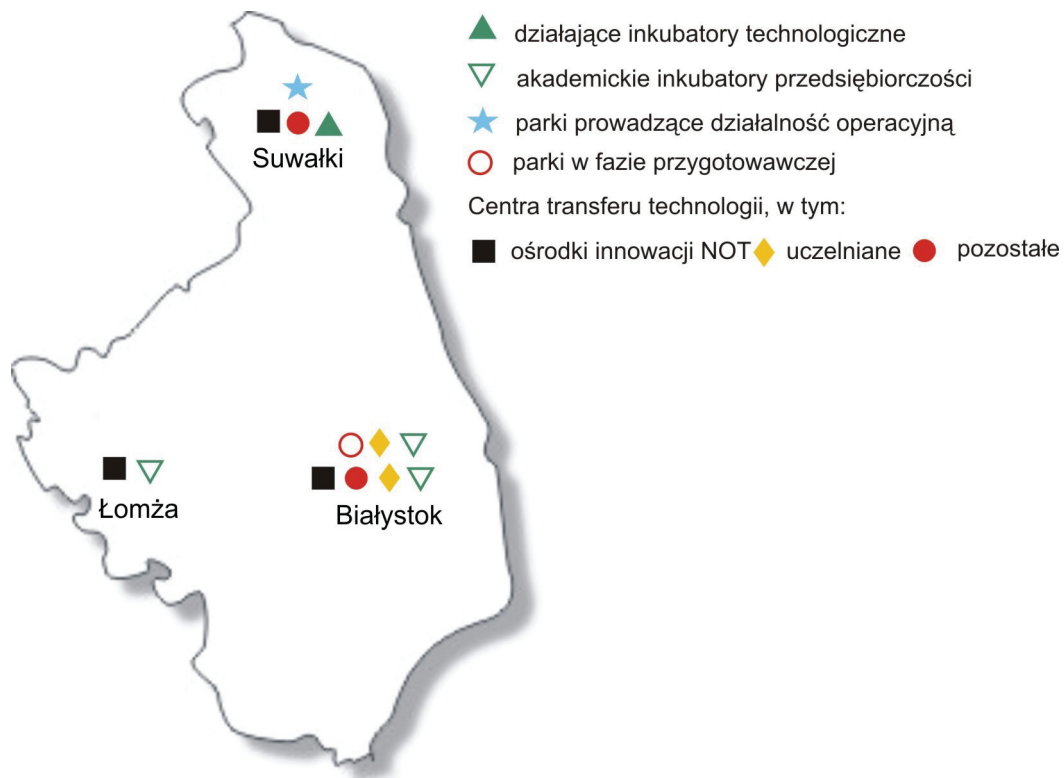
¹⁹ Utworzona ustawą z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 275 ze zm.), której celem działania jest uczestnictwo w realizacji programów rozwoju gospodarki, w tym m.in. działalności innowacyjnej w rozumieniu przepisów o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej.

²⁰ Według autorów opracowania, inspiracją do tworzenia ośrodków innowacji jest często dostępność funduszy unijnych na tego typu przedsięwzięcia. Po wyczerpaniu zewnętrznego finansowania inicjatywy ulegają likwidacji bądź przechodzą w „stan uśpienia”. W konsekwencji spora część akademickich ośrodków innowacji nie wykazuje żadnej aktywności.

- wysoka rotacja kadr, niski poziom praktycznej wiedzy o biznesie oraz doświadczeń biznesowych znacznej części pracowników ośrodków innowacji;
- konieczność naliczania podatku VAT od aportu do spółek, co hamuje komercjalizację własności intelektualnej uczelni poprzez tworzenie firm typu spin-out.²¹

3.1.4. W województwie podlaskim wspieraniem innowacji i przedsiębiorczości zajmuje się głównie Podlaska Fundacja Rozwoju Regionalnego, która pełni rolę Regionalnej Instytucji Finansującej i obsługuje część działań w ramach PO IG. Ponadto w województwie działa ok. 37 podmiotów mających na celu wdrażanie innowacji i wspieranie biznesu, w tym:

- cztery centra transferu technologii (na Politechnice Białostockiej i Uniwersytecie w Białymstoku, a także przy Stowarzyszeniu Innowacyjna Polska Wschodnia w Białymstoku i przy Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach);
- trzy akademickie inkubatory przedsiębiorczości (na Uniwersytecie w Białymstoku i w Wyższej Szkole Zarządzania i Finansów w Białymstoku oraz w Wyższej Szkole Zarządzania i Przedsiębiorczości w Łomży);
- trzy ośrodki innowacji Naczelnej Organizacji Technicznej (w Białymstoku, Łomży i w Suwałkach).

Stowarzyszenie Innowacyjna Polska Wschodnia koordynuje działania MWCI. Celem statutowym stowarzyszenia jest wsparcie absorpcji środków unijnych w latach 2007-2013 oraz udział i pomoc w przygotowaniu odpowiednich projektów w obszarze innowacji w regionach Polski Wschodniej.

²¹ Matusiak K.B. i Guliński J. *Rekomendacje zmian w polskim systemie transferu technologii i komercjalizacji wiedzy*, Warszawa, wrzesień 2010, opublikowane przez PARP.

Do najważniejszych ośrodków wspierania innowacji i przedsiębiorczości należą także PNT PW w Suwałkach oraz Zambrowski Park Przemysłowy. Ponadto tworzony jest park technologiczny w Białymstoku i przemysłowy w Czarnej Białostockiej. Z raportu opracowanego przez MWCI wynika, że wymienione wyżej organizacje *mimo deklarowanych chęci współdziałania, zazwyczaj nie współpracują ze sobą, a czasami wręcz konkurują*²².

Kluczowe znaczenie dla budowy gospodarki opartej na wiedzy w aspekcie regionalnym mają regionalne strategie innowacji, których celem jest budowa w regionach trwałego partnerstwa pomiędzy jednostkami naukowymi a przemysłem, podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw poprzez wprowadzanie nowych technologii oraz rozwijanie kompetencji kadr sektora nauki i przedsiębiorstw w zakresie prowadzenia prac B+R, zarządzania tymi pracami oraz komercjalizacji ich wyników.

Podstawowym dokumentem programowym dotyczącym wdrażania innowacji w województwie podlaskim, jest *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podlaskiego*²³. Obejmuje ona lata 2005-2013 i stanowi podstawę do wykorzystania środków z Funduszy Strukturalnych i z Funduszu Spójności na działania innowacyjne. Wśród konkretnych zamierzeń, wynikających ze wspomnianej strategii, warto wymienić potrzebę: [1] utworzenia Wirtualnego Inkubatora Rzemiosła; [2] utworzenie dwóch parków przemysłowych (Zambrów, Czarna Białostocka); [3] rozwój klastrów przemysłowych; [4] powołanie Podlaskiej Agencji Rozwoju Innowacji; [5] powołanie innowacyjnych funduszy pożyczkowych; [6] utworzenie bazy danych zapotrzebowania na prace badawcze; [7] utworzenie akademickich inkubatorów przedsiębiorczości.

3.1.5. Przystąpienie Polski do UE stworzyło nową jakość w funkcjonowaniu i perspektywach rozwoju parków przemysłowych i ośrodków innowacji, głównie przez dostępność do funduszy europejskich.

W latach 2004-2006 do realizacji w ramach PO zakwalifikowano 82 projekty, przygotowane przez parki przemysłowe i technologiczne oraz inkubatory przedsiębiorczości. Wartość tych projektów przekroczyła 944 mln zł, a wysokość dofinansowania z EFRR i budżetu państwa – prawie 668 mln zł. W ramach działania 1.3 SPO WKP, dofinansowano projekty przedstawione przez 27 parków przemysłowych²⁴ (w tym Zambrowskiego Parku Przemysłowego i PPP w Czarnej Białostockiej) oraz 15 parków technologicznych

²² *Propozycja tematyki oraz strategii rozwoju i współpracy parków, inkubatorów oraz CTT na Podlasiu.* Białystok 2007.

²³ Przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2005 r. (Nr XXVI/297/05).

²⁴ W tym projekty parków w stadium organizacji.

(w tym PNT PW w Suwałkach). Projekty realizowane przez podmioty zakładające lub zarządzające parkami były też finansowane z innych programów operacyjnych współfinansowanych ze środków UE, głównie ZPORR oraz PO KL.

W perspektywie finansowania na lata 2007-2013 przyjęto zasadę, że projekty zgłaszane przez parki przemysłowe będą finansowane w ramach regionalnych programów operacyjnych (z wyjątkiem województw objętych PO RPW). W ramach PO IG skupiono się na rozwoju i wzmocnieniu wyspecjalizowanych ośrodków innowacyjności, w szczególności parków technologicznych i naukowo-technologicznych, które będą służyć powstawaniu innowacyjnych przedsiębiorstw. Na liście projektów kluczowych, w działaniu 5.3. *Wspieranie ośrodków innowacyjności*, znalazło się tylko osiem projektów (projekty przedstawione przez parki we Wrocławiu, Krakowie, Poznaniu, Katowicach i w Gdańsku). Wartość tych projektów wynosi ok. 150 mln euro.

Również w ramach PO RPW przeznaczono znaczące środki finansowe na wspieranie innowacji. I tak, na działanie 1.3. *Wspieranie innowacji* przeznaczono 461,9 mln euro, z czego 392,6 mln euro ma pochodzić z EFRR. Na liście projektów indywidualnych PO RPW znajduje się aż 31 projektów²⁵ z województw: lubelskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego oraz warmińsko-mazurskiego, w tym 16 projektów dotyczy tworzenia bądź rozbudowy nowych parków przemysłowych i technologicznych.

Z przeprowadzonego w II półroczu 2010 r., na zlecenie PARP, badania ewaluacyjnego *Ocena potencjału innowacyjnego w Polsce Wschodniej w związku z realizacją działania 1.3. PO RPW* wynika, że ze względu na słabe zainteresowanie potencjalnych beneficjentów (trudności z pozyskaniem inwestorów prowadzących działalność innowacyjną), spośród 1.144 ha gruntów przeznaczonych na przygotowanie terenów dla potencjalnych inwestorów zagospodarowanych zostanie zaledwie 270 ha gruntów (23,6%). W związku z tymi badaniami wnioskowano m.in. o: [1] niekontynuowanie konkursów na przygotowanie terenów inwestycyjnych, [2] ograniczenie wsparcia do maksymalnie kilku dodatkowych ośrodków innowacyjności (ze względu na wyczerpywanie się potencjału do tworzenia nowych parków technologicznych i centrów transferu technologii).

Innowacje, wdrażane w ramach przedsiębiorczości akademickiej, mogą być dofinansowane także z EFS, w ramach projektu *Spójność Przedsiębiorstw i Nauki*, realizowanego w ramach PO KL (Działanie 8.2., Poddziałanie 8.2.1.).

²⁵ Na przykład przygotowanie terenu do działalności inwestycyjnej związanej z utworzeniem Parku Naukowo-Technologicznego w miejscowościach: Przybyszówka, Miłocin i Pogwizdów Nowy.

Tworzenie warunków dla wdrażania rozwiązań innowacyjnych wspierane jest także w ramach regionalnych programów operacyjnych. I tak na przykład: na liście projektów kluczowych RPO Województwa Podlaskiego, znalazł się projekt pn. *Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości i Wybranych Nowych Technologii Politechniki Białostockiej* jako instrument na rzecz tworzenia warunków dla rozwoju innowacyjności gospodarki i regionu (wartość projektu to 12 mln zł), a także *Przygotowanie terenów inwestycyjnych dla podstrefy Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Białymstoku* (za 55,8 mln zł). Wśród głównych celów tych projektów jest transfer innowacji i technologii do gospodarki.

Wśród barier utrudniających efektywne wykorzystanie funduszy europejskich, przeznaczonych na zapewnienie transferu wiedzy i technologii autorzy, wykonanego na zlecenie PARP, opracowania pn.: *Rekomendacje zmian w polskim systemie transferu technologii i komercjalizacji wiedzy*, zidentyfikowali: [1] nadmierną formalizację i biurokratyzację mechanizmów wsparcia, prowadzącą do wydawania środków zgodnie z procedurami, a nie do osiągania celów rozwojowych (w konsekwencji następuje unikanie innowacyjnych i ryzykownych przedsięwzięć prorozwojowych na rzecz bezpiecznych i standardowych działań); [2] sformalizowaną procedurę konkursową przysyłającą pomysły na trwałość programów wsparcia, prorynkową orientację i lokalną specyfikę oraz komplementarność (zdaniem autorów, wśród wnioskodawców pojawiła się grupa ekspertów nastawionych na pozyskanie środków unijnych poprzez wyłącznie formalne spełnienie kryteriów działania lub w wyniku skutecznego lobbingu. W rezultacie finansowane są wysokobudżetowe projekty, w których nie uwzględniono potrzeb czy potencjalnych trendów rozwojowych gospodarki); [3] przeznaczanie znacznych środków na wspieranie szeroko rozumianej przedsiębiorczości, co sprowadza się do prostych form samozatrudnienia oraz stymulowanie innowacyjności sektora małych i średnich przedsiębiorstw (w niedostateczny sposób wspierany jest natomiast styk innowacyjności i przedsiębiorczości środowisk akademickich) oraz [4] nacisk na infrastrukturę techniczną kosztem usług wspierających przedsiębiorczość i transfer technologii przy projektowaniu parków technologicznych, co grozi przeistoczeniem ich w „ładnie wyglądające” parki przemysłowe i strefy biznesu, które nie będą realizowały funkcji, do których zostały powołane. Zdaniem autorów, realizowanie tego typu inicjatyw w regionach pozbawionych zaplecza naukowo-badawczego i zasobów ludzkich niezbędnych dla rozwoju przedsiębiorczości technologicznej, jest błędem.

3.2. Istotne ustalenia kontroli

3.2.1. Wykonywanie zadań gmin w zakresie wspierania przedsiębiorczości

Organy skontrolowanych miast (Białystok i Czarna Białostocka) realizowały zadania przewidziane w art. 8 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, mające na celu wspieranie lokalnych przedsiębiorców. Działania te wpisywały się w realizację celów określonych w *Strategii Rozwoju województwa podlaskiego do 2020 roku* i *Regionalnej strategii innowacji województwa podlaskiego*.

Ocena

Oba miasta podejmowały działania w zakresie wspierania przedsiębiorczości. Opracowano strategiczne dokumenty dotyczące udzielania pomocy przedsiębiorcom i pozyskiwania inwestorów, zaś przedsiębiorców realizujących na terenie gminy nowe inwestycje zwalniano z podatku od nieruchomości. Prowadzono także akcje promujące ofertę inwestycyjną gmin w środkach masowego przekazu, w internecie oraz na krajowych i międzynarodowych targach.

Miasto Białystok posiadało opracowaną „Aktualizację Strategii Rozwoju Białegostoku”, której jednym z celów było stworzenie „ponadregionalnego ośrodka gospodarczego, miejsca zintegrowanego rozwoju przedsiębiorczości”. Opracowano również „Strategię Rozwoju Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 plus”, której celem strategicznym w obszarze rozwoju gospodarczego jest długofalowy wzrost gospodarki opartej na wiedzy i w konsekwencji większa liczba jakościowo lepszych miejsc pracy, a także „Wieloletni Program Inwestycyjny Miasta Białegostoku na lata 2009-2013”. Przygotowywano również tereny inwestycyjne typu brownfield i greenfield²⁶ w ramach projektu „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny”. Przedsiębiorcom stworzono możliwość korzystania ze zwolnień od podatku od nieruchomości. Na promocję gospodarczą Miasta w latach 2007-2010 r. (do 30 września) wydatkowano 668,7 tys. zł (0,02% poniesionych wydatków). Promocję oferty inwestycyjnej Miasta realizowano w prasie i w portalach internetowych. Prezentowana była ona też na konferencjach i spotkaniach, na przykład w Nowym Jorku, w Grodnie, na Międzynarodowych Targach Artykułów Spożywczych – Asia 's Food Marketplace SIAL 2010 i EXPO 2010 w Szanghaju.

Miasto Czarna Białostocka opracowało „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Czarna Białostocka” (zakładający konieczność zwiększenia poziomu inwestycji i podniesienia atrakcyjności inwestycyjnej obszarów przez rozbudowę uzbrojenia technicznego), „Strategię Zrównoważonego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Czarna Białostocka” oraz „Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Czarna Białostocka”. W 2008 roku – w ramach projektu „Inwestuj u nas! Polsko-Ukraiński obszar transgraniczny”, realizowanego przez Centrum Obsługi Inwestora w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podlaskiego w Białymstoku – sporządzono ofertę inwestycyjną gruntów położonych na terenie Podlaskiego Parku Przemysłowego, którą przetłumaczono na język angielski, niemiecki i rosyjski oraz zamieszczono w opracowaniu „GOOD INVESTMENT Podlaskie”. Przedsiębiorcom umożliwiono skorzystanie ze zwolnienia z podatku od nieruchomości stanowiących nowe inwestycje budynków, budowli lub ich części oraz zajętych pod nie gruntów, będących własnością lub w użytkowaniu wieczystym przedsiębiorcy, związanych z wykonywaniem działalności gospodarczej, jeżeli nowa inwestycja została rozpoczęta po 1 stycznia 2007 r. i polega na utworzeniu lub rozbudowie przedsiębiorstwa. Na promocję Gminy wydatkowano 155,6 tys. zł, tj. 0,19% poniesionych wydatków.

Ponadto oba miasta zawarły z PARP umowę na realizację – w ramach programu operacyjnego – projektów współfinansowanych ze środków UE dotyczących budowy nowych parków przemysłowych i technologicznych, a także podjęły skuteczne działania zmierzające do wykonania infrastruktury tworzonych parków.

W dniu 27 maja 2010 r. Miasto Czarna Białostocka zawarło z PARP umowę w sprawie dofinansowania projektu „Budowa i uruchomienie Podlaskiego Parku Przemysłowego”²⁷. Umożliwiła

²⁶ Inwestycją typu „brownfield” jest inwestycja na bazie istniejących już, często zdegradowanych, budynków i infrastruktury poprzemysłowej. Natomiast inwestycja typu „greenfield”, to inwestycja na terenie nieużywanym dotychczas przez przemysł lub usługi, posiadającym, co najwyżej, podstawową infrastrukturę.

²⁷ W ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013, Osi priorytetowej I Nowoczesna Gospodarka, Działania I.3 Wspieranie innowacji.

ona pozyskanie z UE środków w kwocie 10.935,5 tys. zł oraz z budżetu państwa w wysokości 645,5 tys. zł, co – przy zapewnieniu wkładu własnego (3.506,4 tys. zł) – umożliwi przygotowanie 6,1 ha uzbrojonych działek dla przedsiębiorców. Zgodnie z harmonogramem realizacji Projektu, do zakończenia kontroli NIK zrealizowano zadania o wartości 1.137,6 tys. zł, tj. 7,5%.

Dzięki pozyskaniu – na podstawie umowy, zawartej 24 września 2010 r. przez Miasto Białystok z PARP, w sprawie dofinansowania²⁸ realizacji projektu „Białostocki Park Naukowo-Technologiczny” – środków z UE w kwocie 120.037 tys. zł i z budżetu państwa w wysokości 7.061 tys. zł, przy zapewnieniu wkładu własnego w wysokości 17.402,1 tys. zł, możliwe będzie przygotowanie budynków Inkubatora Technologicznego (dla nowotworzonych przedsiębiorstw) i Centrum Technologicznego o łącznej powierzchni 13 tys. m² (mieszczącego pięć hal produkcyjnych), 23 hektarów w pełni uzbrojonego terenu przeznaczanego pod innowacyjną działalność gospodarczą oraz 7,3 km dróg dojazdowych. Do 30 września 2010 r. zrealizowano zadania o łącznej wartości 13.901,9 tys. zł, stanowiące 9,6% kosztów kwalifikowalnych Projektu (planowano 12.046,3 tys. zł). Wykonano dokumentację koncepcyjną i techniczną oraz wybudowano 1,3 km ulic, zapewniających dojazd do terenu Parku.

Do czasu zakończenia kontroli NIK w obu kontrolowanych Urzędach Miast nie podjęto skutecznych działań mających na celu znalezienia potencjalnych inwestorów do tworzonych parków. W ocenie NIK, w sytuacji braku zainteresowania przez przedsiębiorców uzbrojonymi terenami inwestycyjnymi²⁹ oraz planami rozwoju przez największe podlaskie uczelnie wyższe własnej bazy laboratoryjnej, istnieje znaczne ryzyko, że środki publiczne, które zostaną wydatkowane na inwestycje, nie przyniosą zakładanych efektów, co w konsekwencji może grozić koniecznością zwrotu otrzymanego dofinansowania³⁰.

Zagrożenia

Samorząd Czarnej Białostockiej nie podjął dotychczas skutecznych działań w celu znalezienia potencjalnych inwestorów do PPP w Czarnej Białostockiej. Nie występowało w tej sprawie do przedsiębiorców, organizacji samorządu gospodarczego, instytucji wspierania biznesu ani organizacji zrzeszających przedsiębiorców. Na stronie internetowej Gminy nie zamieszczono oferty udostępnienia terenu po Fabryce Maszyn Rolniczych „Biafamar”, oferty inwestycyjnej PPP w Czarnej Białostockiej oraz nie prowadzono w tym zakresie promocji (wyjątek stanowiło opracowanie informacji i folderu o ofercie inwestycyjnej PPP w Czarnej Białostockiej). Działania Gminy, mające na celu pozyskanie inwestorów do PPP w Czarnej Białostockiej, ograniczono głównie do udzielania telefonicznych informacji oraz przekazywania do prasy i telewizji regionalnej informacji dotyczących podpisania umowy o dofinansowanie Projektu. Gmina nie znalazła dotychczas przedsiębiorców wstępnie deklarujących zamiar zainwestowania w PPP w Czarnej

²⁸ W ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013.

²⁹ W Podstrefie Białystok Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie BPNT), na inwestorów oczekiwało 27,9 ha uzbrojonego terenu (na który do zakończenia kontroli NIK nie znaleziono zainteresowanych przedsiębiorców), na terenie Białegostoku - kolejne 19,2 ha, a w całym województwie podlaskim - następne 143,2 ha.

³⁰ Zgodnie z art. 57 ust. 1 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1260/1999, w przypadku projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych ich trwałość musi być zachowana przez okres 5 lat od daty zakończenia projektu, zaś zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 4 lit c rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 27 kwietnia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na rozwój ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 70, poz. 604), warunkiem udzielenia wsparcia na rozwój ośrodków innowacyjności jest zobowiązanie się do prowadzenia działalności mającej na celu zapewnienie korzystnych warunków do powstawania lub rozwoju przedsiębiorców prowadzących działalność badawczą, rozwojową lub innowacyjną przez okres co najmniej 20 lat. W przypadku niezapewnienia trwałości projektu, zgodnie z postanowieniami umów o dofinansowanie projektów, skontrolowane jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane będą do zwrotu otrzymanego dofinansowania.

Białostockiej ani nie podpisała listów intencyjnych, wstępnych umów lub innych dokumentów z takimi przedsiębiorcami.

Miasto Białystok nie wypracowało dotychczas sposobu osiągnięcia zaplanowanych – w realizowanym projekcie – rezultatów, obejmujących funkcjonowanie na terenie Parku już w 2013 r. siedmiu innowacyjnych podmiotów gospodarczych, zaś docelowo (w 2032 r.) – 32 takich podmiotów, zatrudniających 481 pracowników. Wykonano wprawdzie szereg działań, takich jak prowadzenie promocji gospodarczej Miasta, opracowanie dokumentów dotyczących funkcjonowania BPNT: jego koncepcji (w 2007 r. – za 152 tys. zł), profilu technologicznego (w grudniu 2008 r. – za 33 tys. zł) i studium wykonalności projektu (w kwietniu 2009 r. – za 44,2 tys. zł), badanie opinii przedsiębiorców na temat BPNT (w I kwartale 2010 r.) oraz poszukiwanie rozwiązań dla BPNT w partnerstwie z siedmiu innymi miastami europejskimi w ramach projektu REDIS³¹ (od 2008 roku sfinansowane kwotą 115,6 tys. zł), jednak nie zapewniono ani nie wypracowano dotąd sposobu pozyskiwania innowacji do Parku. Mimo trwających od kilku lat kontaktów i spotkań Urzędu z przedstawicielami przedsiębiorców i uczelni wyższych - na forum Rady Przedsiębiorczości przy Prezydencie Miasta Białegostoku – nie określono sposobu, w jaki zostanie zorganizowana współpraca z przedsiębiorcami i naukowcami w celu komercjalizowania badań naukowych i wdrażania nowych technologii. Rada Przedsiębiorczości nie wypracowała też wspólnych stanowisk w sprawie sposobu funkcjonowania BPNT. Urząd rozpowszechniał wprawdzie informacje o zamiarze utworzenia Parku, jednak jak dotąd tylko jedna spółka złożyła list intencyjny wyrażający zainteresowanie dokonaniem inwestycji na jego terenie. Mogło to być spowodowane również nieokreśleniem dotąd przez Miasto warunków, na jakich firmy będą funkcjonowały w BPNT.

Mimo przyjęcia w studium wykonalności oraz we wniosku o dofinansowanie realizacji projektu koncepcji zaangażowania do funkcjonowania BPNT ośrodków naukowych i środowiska akademickiego w regionie, nie podjęto współpracy z uczelniami wyższymi i ich pracownikami w zakresie wdrażania innowacji, która skutkowałaby scentralizowaniem miejskiego potencjału innowacyjności. Nie wypracowano również zasad udziału uczelni wyższych w funkcjonowaniu BPNT oraz nie określono, w czym będą specjalizować się laboratoria utworzone w ramach projektu ani kto będzie je prowadził. Zgodnie z wyjaśnieniami otrzymanymi w toku kontroli NIK z Politechniki Białostockiej, Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku i Uniwersytetu w Białymstoku, prowadzono dotąd jedynie wstępne rozmowy na temat udziału tych uczelni w BPNT. Równocześnie uczelnie rozwijają własną bazę naukowo-badawczą: Uniwersytet Medyczny, który już dysponuje bardzo dobrą infrastrukturą i bazą naukową, pozyskał fundusze na utworzenie bazy aparaturowej na rzecz centrum badań innowacyjnych i bazy dydaktyczno-naukowej centrum farmacji, zaś Uniwersytet w Białymstoku pracuje nad utworzeniem laboratoriów biologicznych i chemicznych w nowobudowanym Kampusie Uniwersyteckim. Z kolei Politechnika planuje utworzenie specjalistycznych laboratoriów w celu wspierania rozwoju innowacyjności, komercjalizacji wyników badań i promowania efektywnych przedsiębiorstw, które to działania przygotowywane są też przez pozostałe uczelnie.

Wnioski
NIK

W związku z ustaleniami kontroli NIK wniosowała do Prezydenta Miasta Białegostoku o zintensyfikowanie współpracy z przedsiębiorcami i uczelniami wyższymi w celu ustalenia ostatecznej koncepcji funkcjonowania BPNT w Białymstoku i osiągnięcia zaplanowanych rezultatów projektu, w tym wdrażania nowoczesnych technologii, a do Burmistrza Miasta Czarna Białostocka – o podjęcie działań w celu znalezienia inwestorów do PPP w Czarnej Białostockiej.

³¹ *Restructuring Districts into Science Quarters* - w ramach programu *URBACT II*.

Z odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne wynika, że:

- *Miasto Białystok podjęło działania, które zmierzają do wypracowania sposobu osiągnięcia zaplanowanych rezultatów projektu, wypracowania rozwiązań dotyczących działalności BPNT w Białymstoku, zasad naboru oraz korzystania z jego infrastruktury, w tym:*
 - *rozpoczęto proces przeprowadzania indywidualnych rozmów z przedsiębiorcami wdrażającymi nowoczesne technologie, które zaowocowały podpisaniem dwóch kolejnych listów intencyjnych (rozmowy są prowadzone z kolejnymi przedsiębiorcami),*
 - *prowadzone są działania zmierzające do powołania Rady Programowej, w której skład wejdą przedstawiciele białostockich uczelni oraz rozmowy z dwoma białostockimi uczelniami odnośnie włączenia się ich w proces tworzenia i wyposażenia laboratoriów,*
 - *w 2011 roku powołany zostanie podmiot, którego zadaniem będzie zapewnienie prawidłowej działalności BPNT w Białymstoku, co pozwoli na rozpoczęcie merytorycznej działalności Parku na około 1,5 roku przed jego uruchomieniem,*
 - *złożony został wniosek do PARP o zmianę harmonogramu projektu w zakresie przyspieszenia działań na rok 2011 (z planowanych w roku 2012) związanych z określeniem funkcji i wyposażeniem laboratoriów.*
- *Urząd Miejski w Czarnej Białostockiej podjął działania w celu znalezienia inwestorów do PPP w Czarnej Białostockiej, jednak nie przyniosły one oczekiwanych rezultatów.*

Wdrażanie
wniosków

3.2.2. Wpływ funkcjonowania Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach na rozwój przedsiębiorczości i innowacji

Funkcjonujący już od 2004 roku PNT PW w Suwałkach podejmował się realizacji projektów szkoleniowych i promujących rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności oraz projektów związanych z tworzeniem i organizacją klastrów przemysłowych. Prowadzona dotychczas działalność nie pozwoliła jednak w pełni na osiągnięcie podstawowego celu i zadania PNT PW w Suwałkach w postaci realizacji bezpośrednich działań na rzecz tworzenia środowiska innowacyjnego nastawionego na rozwój przedsiębiorczości poprzez tworzenie sprzyjającej bazy materialnej, infrastrukturalnej, ekonomicznej i socjalnej do zakładania, rozwoju i wspierania małych i średnich przedsiębiorstw innowacyjnych, do przemysłowego wykorzystania wiedzy naukowej, do wykorzystania, transferu i komercjalizacji nowoczesnych technologii³².

Ocena

Utworzony w 2004 roku przez Miasto Suwałki PNT PW w Suwałkach³³ miał być, w swoich założeniach, ośrodkiem wspierania przedsiębiorczości i innowacji w regionie. To pierwszy – i jak dotąd jedyny – park technologiczny w Polsce Północno-Wschodniej. Idea

Idea PNT
PW
w Suwałkach

³² Sformułowania z aktu założycielskiego PNT PW w Suwałkach.

³³ W dniu 4 czerwca 2004 r., została zawiązana spółka z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą *Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Spółka z o.o.* z siedzibą w Suwałkach. Kapitał zakładowy Spółki, na dzień 31 sierpnia 2010 r., wynosił 6.093.000 zł i dzielił się na 12.186 równych i niepodzielnych udziałów o wartości nominalnej 500 zł. Struktura udziałów przedstawiała się następująco: 12.086 udziałów posiadało Miasto Suwałki, po 20 udziałów – Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Suwałkach, Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Politechnika Warszawska i Instytut Łączności w Warszawie.

utworzenia Parku wiązała się z potrzebą nawiązania ściślejszej współpracy ośrodków naukowych i przedsiębiorców z Polski z naukowcami i przedsiębiorcami z Litwy, Łotwy i Estonii, a przede wszystkim z Białorusi, Rosji i Ukrainy.

Konferencje,
seminaria,
szkolenia

Organizowane, zwłaszcza w początkowym okresie działalności PNT PW w Suwałkach międzynarodowe konferencje, seminaria oraz wyjazdy szkoleniowe, w znacznym stopniu pomogły w nawiązaniu więzi biznesowych oraz kontaktów naukowych. Pozwoliły też na zdobycie koniecznych doświadczeń i ukształtowanie (wśród naukowców i przedsiębiorców) świadomości znaczenia wdrażania nowych technologii i innowacji.

W latach 2007-2008 PNT PW w Suwałkach był organizatorem (albo współorganizatorem) dwóch dużych międzynarodowych konferencji, w których uczestniczyło ponad 300 przedstawicieli nauki, biznesu oraz ośrodków wspierania innowacji i przedsiębiorczości. Kontakty te przyczyniły się do podpisania ośmiu umów o współpracy z ośrodkami naukowymi i parkami technologicznymi, dotyczących wymiany doświadczeń i informacji w zakresie badań naukowych, służących nowym technologiom i działaniom innowacyjnym, w tym: z [1] Państwowym Uniwersytetem im. Janka Kupały w Mińsku, [2] z zarządem Białoruskiego Hi-Tech Parku w Mińsku (głównie w zakresie technologii informatycznych) i [3] z Kaliningradzkim Centrum Innowacyjno-Technologicznym.

Tworzenie
klastrów

PNT PW w Suwałkach podejmował także próby ożywienia gospodarki w regionie poprzez organizację klastrów przemysłowych. Próby związane z funkcjonowaniem Klastra Drzewnego, czy E-klastra Dolina Zdrowego Życia nie przyniosły jednak trwałych efektów. Powodzenie, głównie w wymiarze marketingu i wymiany doświadczeń, przyniosło natomiast powołanie „Północno-Wschodniego Klastra Turystycznego „Kryształ Europy”³⁴.

Do Klastra należą firmy turystyczne i działające na rzecz rozwoju turystyki z Litwy, Białorusi, Niemiec, Francji – w sumie 136 podmiotów działających w branży turystycznej. Podmioty te podpisały deklaracje wspólnego działania na rzecz wytworzenia oferty turystycznej na obszarze Europy Północno-Wschodniej. Program i idea Międzynarodowego Klastra Turystycznego „Kryształ Europy” prezentowana była przez przedstawicieli PNT PW w Suwałkach na „OPEN DAYS” w Brukseli w październiku 2008 roku i spotkała się z zainteresowaniem przedstawicieli regionów Europy uczestniczących w spotkaniu.

Współpraca
z uczelniami

Nie przyniosła też trwałych korzyści współpraca ze szkołami wyższymi, w tym z uczelniami, które są udziałowcami PNT PW w Suwałkach (na przykład Politechnika Warszawska i Uniwersytet w Białymstoku). Udział naukowców w pracach PNT PW sprowadzał się do uczestnictwa we władzach Spółki, radach programowych projektów finansowanych ze środków UE oraz w sympozjach i konferencjach. Uczelnie i instytuty naukowo-badawcze nie wskazały ani jednej nowej technologii, która mogłaby być transferowana do przemysłu za pośrednictwem PNT PW. Do czasu zakończenia kontroli NIK

³⁴ Najbardziej innowacyjna gałąź przemysłu na Suwalszczyźnie, a mianowicie przemysł jachtowy, jest wspierana poprzez Fundację Klastrów Polskie Jachty z Augustowa z programów operacyjnych PO RPW i PO RWP.

nie wykazywały też zainteresowania możliwościami wykorzystania laboratoriów w budowanych obiektach PNT PW w Suwałkach do wdrażania wyników badań naukowych. Powodem tego stanu jest m.in. korzystanie przez uczelnie z pomocy finansowej udzielanej ze środków UE na rozwój własnej bazy laboratoryjnej.

PNT PW w Suwałkach nie udzielał podmiotom funkcjonującym w Inkubatorze Technologicznym pomocy w zakładaniu firm oraz nie wypełniał swoich statutowych zadań w zakresie pomocy firmom technologicznym w początkowym okresie ich działalności.

Inkubator
Technologiczny

Pomieszczenia PNT PW w Suwałkach, nazywane od 2007 roku Inkubatorem Technologicznym, o powierzchni 497 m², wynajmowane są (po cenach nieco niższych od cen rynkowych³⁵) 20 firmom, wśród których dominują firmy zajmujące się doradztwem prawnym i finansowym oraz doradztwem i szkoleniami z zakresu pozyskiwania środków unijnych (pięć firm) oraz biura projektów (trzy). Działają tam także firmy zajmujące się pośrednictwem ubezpieczeniowym, produkcją filmów, szkoła językowa i biuro tłumaczeń oraz oddział Towarzystwa Wiedzy Powszechnej. Jedno pomieszczenie zajmuje firma będąca inwestorem zastępczym inwestycji polegającej na rozbudowie PNT PW w Suwałkach. Wśród lokatorów PNT PW jedna firma wprowadzała na rynek rozwiązania innowacyjne.

Firma DBS Systems wprowadziła na rynek innowacyjny system informatyczny ProjectShelf (wspierający zarządzanie metodykami projektowymi). W 2010 roku Firma rozpoczęła rozwój kolejnych produktów (system LetterShelf) i prowadziła prace rozwojowe związane z tworzeniem autorskich platform programowych. Wszystkie sprzedawane produkty firmy – w ocenie jej Prezesa – są produktami innowacyjnymi, a autorami ich są pracownicy firmy. Firma uzyskała od PNT PW w Suwałkach przede wszystkim pomoc logistyczną, polegającą na udostępnieniu na atrakcyjnych warunkach pomieszczeń biurowych oraz udostępnieniu innych zasobów lokalowych (przestrzeń ogólnodostępna na potrzeby promocji oraz sala konferencyjna). Firma korzystała (w jej ocenie: w niewielkim stopniu) z pomocy PNT PW w Suwałkach w zakresie doradztwa dotyczącego prowadzenia marketingu na rynku lokalnym. Firma odniosła też sukces finansowy, co pozwoliło na zatrudnienie kolejnych pracowników oraz na sfinansowanie prac nad wdrażaniem nowych technologii.

Także działalność trzech innych firm wiązała się z wdrażaniem innowacji. W pomieszczeniach Parku mieści się redakcja portalu www.portfel.pl, zajmującego się sprawami biznesu, w tym wdrażania innowacji. Dwie inne firmy zajmują się – oprócz wykonywania innych zadań – także prowadzeniem prac badawczych związanych z budową alternatywnych źródeł energii, głównie elektrowni wiatrowych.

³⁵ Miesięczna stawka czynszowa za 1 m² powierzchni budynku wynosi od 27 do 32 zł; dla porównania przeciętna wysokość czynszu w centrum Suwałk wynosi od 35 do 40 zł, zaś poza centrum 30-35 zł.

Tylko jedna firma z funkcjonujących w Inkubatorze Technologicznym rozpoczęła w nim działalność (pozostałe rozpoczęły działalność jeszcze przed wynajęciem pomieszczeń), mimo to nie uzyskała – poza lokalem i dostępem do Internetu – pomocy w tworzeniu. Także z informacji uzyskanych od pozostałych firm, działających w PNT PW w Suwałkach, wynika, że nie korzystały one z takich form pomocy, jak: [1] pośrednictwo we wdrażaniu nowych technologii, nowych usług i produktów, [2] ochrona praw własności przemysłowej, [3] nawiązywanie i prowadzenie bezpośredniej współpracy z zapleczem naukowo-badawczym partnerów PNT PW w Suwałkach, [4] opracowanie i ocena ryzyka projektu innowacyjnego oraz wyszukiwanie partnerów do jego realizacji, [5] doradztwo finansowe (analizy finansowe, studia wykonalności, biznes plany itp.), [6] pomoc w pozyskiwaniu finansowania zewnętrznego (pożyczki, kredyty, pomoc w korzystaniu z programów rozwojowych oraz uzyskaniu finansowania z UE). Lokatorzy PNT PW w Suwałkach na ogół wysoko oceniali zaś pomoc w zakresie udostępniania bazy lokalowej (w tym sali konferencyjnej) oraz dostępu do szerokopasmowego Internetu.

Przyczynami niewielkiej aktywności PNT PW w Suwałkach w zakresie wypełniania zadań inkubatora technologicznego był przede wszystkim brak odpowiedniego zaplecza naukowego i technologicznego, w tym laboratoriów, niezbędnych do wypełniania zadań parku technologicznego.

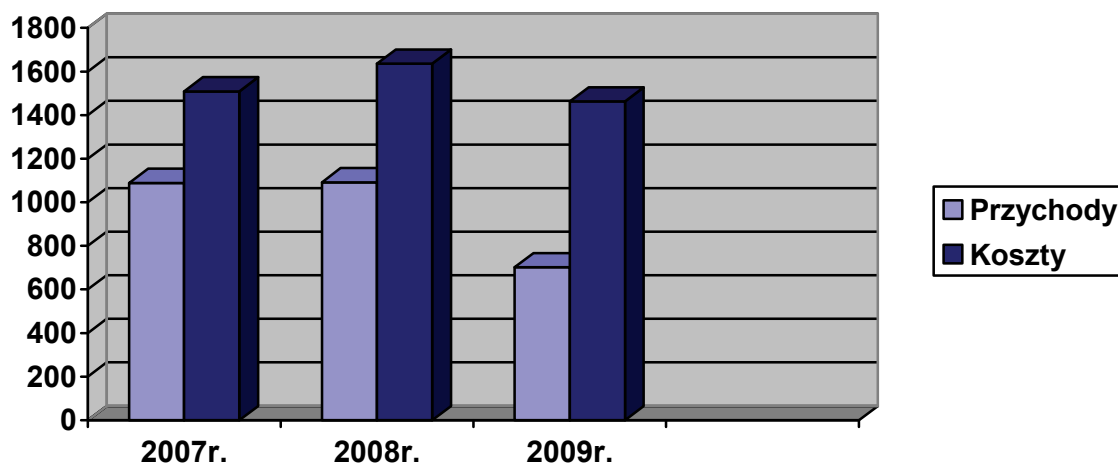
Transfer
technologii

PNT PW w Suwałkach z tych samych powodów w nieznacznym stopniu realizował jeden ze swoich podstawowych celów działalności, tj. udział w transferze technologii. W konsekwencji nie uzyskiwał też dochodów z tego tytułu, jak również z prowadzenia działalności doradczej lub audytu technologicznego³⁶. Brak dodatkowych źródeł finansowania działalności był jedną z przyczyn generowania straty bilansowej, która w latach 2007-2009 wynosiła odpowiednio 420,1 tys. zł, 544,6 tys. zł i 760,8 tys. zł³⁷.

³⁶ PNT PW w Suwałkach, w latach 2007-2010, uzyskiwał przychody z finansowania projektów unijnych i projektów finansowanych ze środków MNiSW (53,1%), z wynajmu lokali (20%) oraz ze sprzedaży gruntów położonych na terenach PNT PW (26,9%), które zostały zmodernizowane lub uzbrojone również przy wykorzystaniu środków UE.

³⁷ W latach 2007-2009 przychody PNT PW w Suwałkach wynosiły kolejno: 1.088,7 tys. zł, 1.091,4 tys. zł i 702,1 tys. zł, zaś koszty: 1.508,8 tys. zł, 1.636,1 tys. zł i 1.462,8 tys. zł.

Kształtowanie się przychodów i kosztów działalności PNT PW w Suwałkach prezentuje wykres (w tys. zł):

W okresie sześciolletniej działalności PNT PW w Suwałkach jego przedstawiciele prowadzili rozmowy dotyczące transferu technologii z czterema firmami. Nie doprowadziły one jednak do rezultatów w postaci udziału Parku w transferze technologii i zyskach z tego tytułu, zaś po zakończeniu w 2008 roku finansowania projektu „Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód drogowskazem nowych technologii i innowacji dla rozwoju gospodarczego Podlasia” (dofinansowanego środkami UE w kwocie 830,1 tys. zł), PNT PW w Suwałkach zaprzestał prowadzenia prac w zakresie wdrażania innowacji i nowych technologii, mimo że należy to do jego statutowych zadań. Na przykład:

W dniu 4 stycznia 2007 r. odbyło się spotkanie przedstawicieli PNT PW w Suwałkach w jednej z firm, dotyczące pomocy w rozwiązaniu problemów technologicznych, które zostały przekazane dla zespołu naukowców z Politechniki Warszawskiej i Przemysłowego Instytutu Automatyki i Pomiarów. W dniu 14 lutego 2007 r. w tej firmie odbyło się kolejne robocze spotkanie z udziałem dwóch pracowników naukowych z Politechniki Warszawskiej. Zapoznali się oni z technologią produkcji mebli metalowych. W rezultacie Politechnika Warszawska podjęła się zadania skonstruowania i wykonania innowacyjnego stanowiska do spawania elementów metalowych szaf. Firma nie kontynuowała jednak dalszej współpracy z PNT PW w Suwałkach, gdyż, jak napisał były pracownik PNT PW: „nie jest im potrzebny pośrednik”.

W związku z ustaleniami kontroli, NIK wniosowała do Prezesa Zarządu PNT PW w Suwałkach o wykonywanie statutowych zadań w zakresie wdrażania nowych technologii, w tym udzielanie pomocy podmiotom rozpoczynającym działalność gospodarczą, a do Prezydenta Miasta Suwałk, reprezentującego największego udziałowca PNT PW, o podjęcie działań zapewniających wykonywanie przez Spółkę celów statutowych w zakresie wykorzystania i komercjalizacji nowoczesnych technologii.

Wdrażanie
wniosków

Z odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne wynika, że w czasie kontroli NIK i po jej zakończeniu, PNT PW w Suwałkach nawiązał szereg nowych kontaktów i podpisał porozumienia z firmami z regionu, które w przyszłości chcą skorzystać z programu wsparcia przygotowanego przez PNT PW w Suwałkach. Prowadzone są też działania mające na celu rozpoznanie innowacyjnych przedsiębiorstw nastawionych na rozwój produktów i usług opartych na nowych technologiach. W trakcie konsultacji jest wstępna koncepcja programu inkubacji przedsiębiorstw. Z kolei Prezydent Miasta Suwałk poinformował, iż wykorzystanie i komercjalizacja nowoczesnych technologii nastręcza znacznych problemów wszystkim parkom w kraju. Po zakończeniu budowy obiektów kubaturowych, PNT PW w Suwałkach skoncentruje swoje działania na transferze nowoczesnych technologii.

3.2.3. Wykorzystanie potencjału intelektualnego i technicznego Politechniki Białostockiej poprzez transfer wyników prac naukowych do gospodarki

Ocena

Politechnika stworzyła warunki organizacyjne do wykorzystania wyników badań naukowych i ich transferu do gospodarki. Utworzone w 2005 roku w tym celu CITT nie realizowało jednak zadań ustalonych w art. 86 ust. 4 Prawa o szkolnictwie wyższym, tj. sprzedaży lub nieodpłatnego przekazywania wyników badań i prac rozwojowych do gospodarki.

Transfer
rezultatów
badań
naukowych

Politechnika stworzyła warunki do komercjalizacji rezultatów badań naukowych, polegające na:

- wydaniu zarządzenia rektora w sprawie ustalenia wskaźników kosztów pośrednich dla poszczególnych rodzajów działalności Politechniki, ustalającego wysokość narzutu kosztów pośrednich (wydziałowych i ogólnouczelnianych) przy wykonywaniu prac umownych, wynoszącą od 18 listopada 2008 r. nie mniej niż 15% oraz wysokość planowanego zysku na co najmniej 5%,
- uchwaleniu „Regulaminu ochrony i korzystania z własności intelektualnej w Politechnice Białostockiej”. Uregulowano w nim zasady korzystania i zarządzania prawami majątkowymi oraz osobistymi do programów komputerowych, baz danych, wyników prac intelektualnych studentów i doktorantów, projektów wynalazczych, a także zasady komercjalizacji wyników pracy intelektualnej Politechniki i podziału dochodów uzyskanych z komercjalizacji (40% dochodu przysługuje Uczelni, a 60% – twórcy),
- utworzeniu 31 października 2005 r. Centrum Innowacji i Transferu Technologii, którego jednym z zadań był transfer wyników prac naukowych do gospodarki i administracji.

Podejmowane przez Politechnikę działania na rzecz stworzenia warunków do wykorzystania wyników badań naukowych i ich transferu do gospodarki były jednak nieskuteczne, a utworzone w tym celu CITT nie realizowało zadań, o których mowa w art. 86 ust. 4 Prawa o szkolnictwie wyższym, tj. sprzedaży lub nieodpłatnego przekazywania wyników badań i prac rozwojowych do gospodarki.

W latach 2007-2010 (do 30 września) spośród zakończonych 51 projektów badawczych, dofinansowanych środkami publicznymi w wysokości 6.949,6 tys. zł (z 99 realizowanych, o łącznej wartości dofinansowania wynoszącej 19.221,6 tys. zł), żaden nie został skomercjalizowany. Nie wdrożono również żadnego z 12 wynalazków, na które uzyskano patenty. Powodem była niewielka liczba projektów możliwych do wdrożenia oraz niezdefiniowanie projektów podlegających transferowi do gospodarki. CITT nie dysponowało nawet informacjami o liczbie i rodzaju uzyskanych patentów, co wynikało z niewłaściwej współpracy z poprzednim rzecznikiem patentowym. W konsekwencji działalność CITT ograniczono głównie do pozyskiwania zleceń od odbiorców usług świadczonych przez Politechnikę, polegających przede wszystkim na sporządzaniu analiz i ekspertyz, wydawaniu opinii o innowacyjności różnych przedsięwzięć (106 zleceń, tj. 71% zrealizowanych) oraz realizacji projektów dofinansowywanych ze środków UE i MNiSW.

Z tych samych powodów, tylko jeden z 12 wynalazków, na które uzyskano patenty³⁸ podlega ochronie patentowej³⁹. W pozostałych 11 przypadkach Politechnika wniosła jedynie opłatę za pierwszy, trzyletni okres ochrony, warunkujący udzielenie patentu. W rezultacie, ochrona patentowa tych wynalazków – na mocy art. 90 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. Prawo własności przemysłowej⁴⁰ – wygasła jeszcze przed uzyskaniem pozytywnej decyzji o udzieleniu patentu, co m.in. skutkowało niemożliwością sprzedaży jednej z zainteresowanych firm prawa do wynalazku na „Lakierową kompozycję smarową i sposób otrzymywania powłoki smarowej z tej kompozycji”.

Pozytywnych rezultatów nie przyniosła też realizacja umowy zawartej z MNiSW, której przedmiotem było wykonanie przez CITT, w okresie od 5 grudnia 2007 r. do 31 grudnia 2009 r. projektu pn.: „Kreator Innowacyjności. Wsparcie innowacyjnej przedsiębiorczości akademickiej – tworzenie i wdrażanie uczelnianych systemów komercjalizacji technologii, tworzenie i obsługa baz danych, finansowanie udostępnienia aparatury badawczej uczelni przedsiębiorstwom prowadzącym działalność na podstawie wyników badań naukowych powstających na uczelni oraz komercjalizujących wiedzę i umiejętności zespołów badawczych działających na uczelni, działalność informacyjno-promocyjna”⁴¹, dofinansowanego kwotą 81,7 tys. zł. Opracowana elektroniczna baza danych, nie spełnia bowiem pożądanych

³⁸ Z 65 zgłoszeń patentowych dokonanych w latach 1999-2010, Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej rozpatrzył 17, z których w 12 przypadkach wydał decyzję w sprawie udzielenia patentu.

³⁹ Według danych EUROSTAT liczba polskich patentów udzielonych przez Europejski Urząd Patentowy (EPO) i Amerykański Urząd Patentowy (USPTO) w przeliczeniu na 1 mln mieszkańców wynosiła odpowiednio 4,2 i 0,7, tj. nie tylko mniej niż wskaźniki te uzyskane przez kraje przodujące w tym zakresie, jak Niemcy (odpowiednio 311,7 i 142 patentów na 1 mln mieszkańców), Finlandia (305,6 i 153,1), czy Szwecja (284,9 i 168,2), lecz także znacznie mniej niż kraje o zbliżonym poziomie rozwoju, jak Portugalia (odpowiednio 7,5 i 1,2), Grecja (11,2 i 1,5), Czechy (15,9 i 3,4) oraz Węgry (18,9 i 6,1).

⁴⁰ Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.

⁴¹ Jednym z jego celów było wzmocnienie systemu komercjalizacji wyników prac badawczo-rozwojowych kadry Uczelni (dzięki realizacji projektu wzrosnąć miała liczba technologii wdrażanych w przemyśle).

efektów, polegających na usprawnieniu komunikacji pomiędzy środowiskiem naukowym a przedsiębiorstwami.

Spośród wykonanych trzech modułów tej bazy, jedynie „baza laboratoryjna” zawiera dane (o posiadanej aparaturze, jej parametrach i możliwościach zastosowania) pozwalające na realizację zakładanego celu. W „bazie eksperci” zarejestrowanych było zaś jedynie 37 pracowników Uczelni, w tym jedna osoba z tytułem profesora, a w „bazie projektów” – inaczej niż podano w celach szczegółowych wniosku złożonego do Ministerstwa – zamieszczono informację o aktualnie realizowanych 231 projektach oraz projekty realizowane w latach poprzednich, bez względu na to czy nadają się one do komercjalizacji (np.: „Piec w tradycyjnym budownictwie ludowym i współczesnej architekturze Podlasia”, „Brutalizm w architekturze – geneza, twórcy, formy”, „Architekci dawnych kresów północno-wschodnich Rzeczypospolitej”).

Począwszy od połowy 2009 roku, Politechnika podejmowała działania, których realizacja przyczynić się może do nawiązania efektywnej współpracy z przedsiębiorstwami z terenu województwa podlaskiego oraz powstania spółek spin-off i spin-out, a w rezultacie – do transferu nowych technologii do gospodarki, w tym:

- przystąpiła do realizacji dwóch projektów szkoleniowych dofinansowanych w ramach programu operacyjnego Kapitał Ludzki, tj. projektu „Profesjonalne kadry przedsiębiorstw województwa podlaskiego”⁴² oraz projektu „Wzmocnienie potencjału kadr nauki i biznesu poprzez transfer wiedzy w regionie”⁴³,
- przystąpiła do utworzenia akademickiego inkubatora przedsiębiorczości, w ramach projektu pn.: „Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości i Wybranych Nowych Technologii Politechniki Białostockiej” (umieszczonego na indywidualnym wykazie indywidualnych projektów kluczowych RPO WP⁴⁴), w którym do 2017 roku siedzibę ma znaleźć 35 nowopowstałych firm, w tym 30 założonych przez studentów,
- utworzyła w sierpniu 2010 roku Instytut Innowacji i Technologii Politechniki Białostockiej Spółka z o.o., powołany – ze względu na niezadowalające rezultaty działalności CITT – w celu komercjalizacji wyników badań naukowych i wspierania innowacyjności przemysłu krajowego. Spółka ma przejąć zarządzanie własnością intelektualną, wspierać organizacyjnie i kapitałowo wdrażanie wynalazków pracowników i studentów przez wyszukiwanie inwestorów lub powoływanie spółek.

Wnioski
NIK

NIK wniosowała do Rektora Politechniki o zdefiniowanie projektów badawczych, których wyniki podlegać mogą komercjalizacji oraz o podjęcie skutecznych działań w celu komercjalizacji wyników badań naukowych.

Wdrażanie
wniosków

Rektor Politechniki podjął właściwe działania, których realizacja może przyczynić się do transferu nowych technologii do gospodarki. Poinformował bowiem NIK (ze wskazaniem harmonogramu i osób odpowiedzialnych), że:

- powołana zostanie komisja, złożona z prodziekanów ds. nauki pod kierownictwem prorektora ds. nauki, której zadaniem będzie przeprowadzenie weryfikacji realizowanych prac naukowych i określenie zawartych w nich rozwiązań innowacyjnych, które mogłyby być wdrożone. Utworzona baza rozwiązań innowacyjnych zostanie umieszczona na stronie internetowej Politechniki i będzie uaktualniana w każdym kolejnym semestrze;

⁴² Dofinansowanie ze środków UE wyniesie 847,2 tys. zł, a wkład własny Uczelni – 260,9 tys. zł.

⁴³ Wysokość dofinansowania ze środków UE – 999 tys. zł.

⁴⁴ Koszty kwalifikowalne projektu określono na 4.056 tys. zł, z czego wysokość dofinansowania ma wynieść 2.028 tys. zł, w tym 1.723,8 tys. zł (42,5%) z EFRR i 304,2 tys. zł (7,5%) z budżetu państwa. Pozostałe koszty mają zostać pokryte środkami własnymi Uczelni.

- powołany zostanie przez prorektora ds. nauki zespół w celu opracowania ankiety, dotyczącej zapotrzebowania na rozwiązania innowacyjne, która zostanie skierowana do jednostek gospodarczych województwa podlaskiego. Analiza wyników ankiety posłuży do ukierunkowania tematyki prac naukowych i określenia możliwych obszarów współpracy;
 - komisja prodziekanów ds. nauki przygotuje oferty współpracy adresowane do wybranych jednostek gospodarczych, proponując wdrożenie konkretnych rozwiązań innowacyjnych, określając szacunkowy poziom kosztów oraz możliwych źródeł i metod ich finansowania;
 - zobowiązano rzeczownika patentowego do aktualizacji bazy rozwiązań patentowych umieszczonej na stronie internetowej oraz do promocji rozwiązań patentowych;
 - zobligowano pracownika ds. ochrony własności intelektualnej do opracowania procedury postępowania w sprawie ochrony własności intelektualnej w formie dokumentów prawnych i formularzy oraz ścieżki obiegu tych dokumentów, a także do zorganizowania seminariów na każdym z wydziałów, poświęconych problematyce ochrony własności intelektualnej;
 - zobowiązano prorektora ds. nauki do opracowania procedury i regulaminu tworzenia spółek spin-out i spin-off oraz do nadzoru nad organizacją seminariów, dotyczących ich tworzenia w ramach projektu „Wzmocnienie potencjału kadr nauki i biznesu poprzez transfer wiedzy w regionie”;
- planowane jest wprowadzenie corocznej nagrody rektora zespołowi, który wdroży najciekawsze rozwiązanie innowacyjne.

3.2.4. Wykorzystanie środków publicznych przeznaczonych na sfinansowanie prac związanych z utworzeniem nowych parków przemysłowych i technologicznych oraz na wspieranie przedsiębiorczości i innowacji

3.2.4.1. W ocenie NIK środki publiczne przeznaczone na wspieranie innowacji i transferu technologii oraz przedsiębiorczości akademickiej zostały wykorzystane, przez kontrolowane podmioty, zgodnie z przeznaczeniem oraz przepisami prawa. Zastrzeżenia NIK dotyczą wydatkowania 759,3 tys. zł (czyli 2,1% poniesionych wydatków), głównie ze względu na nieefektywność bądź brak trwałości sfinansowanych przedsięwzięć (w czterech projektach) oraz naruszenie przepisów dotyczących zamówień publicznych (w trzech projektach).

Wartość realizowanych przez skontrolowane podmioty projektów związanych z tworzeniem i działalnością statutową ośrodków innowacji, dofinansowanych środkami publicznymi wynosi 242.479,3 tys. zł, z czego do zakończenia kontroli wydatkowano 35.670 tys. zł. Analiza przeprowadzona na próbie 31.047,7 tys. zł (12,8% wartości realizowanych projektów oraz 87% poniesionych wydatków) wykazała, że środki wykorzystywano zgodnie z przepisami prawa oraz warunkami umów o dofinansowanie. Stwierdzono jednak nieprawidłowości w wydatkowaniu kwoty 759,3 tys. zł.

Ocena

Wykorzystanie
środków

PNT PW w Suwałkach, w ocenie NIK, nie wykorzystał w sposób właściwy środków w kwocie 311,6 tys. zł, przeznaczonych na wspieranie innowacji oraz na przygotowanie inwestycji polegającej na rozbudowę nowych obiektów Parku.

Nie osiągnięto jednego z celów realizowanego w latach 2006-2008 projektu „Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód drogowskazem nowych technologii i innowacji dla rozwoju gospodarczego Podlasia”⁴⁵, dotyczącego kreowania postaw proinnowacyjnych w środowisku akademickim.. Zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie (stanowiącym załącznik do umowy) miało to nastąpić poprzez utworzenie AINTiI. Funkcjonowanie AINTiI ograniczało się głównie do prowadzenia warsztatów, szkoleń i finansowania staży. Pomimo że osiągnięto założone w umowie o dofinansowanie wskaźniki relacji celów projektu i wskaźniki rezultatu⁴⁶, to w ocenie NIK wydatki poniesione na realizację projektu nie były efektywne, gdyż: [1] nie doprowadzono do powstania jakiegokolwiek firmy założonej przez studentów lub absolwentów uczelni (będącej celem każdego inkubatora); [2] inkubator zaprzestał prowadzenia jakiegokolwiek działalności (także w formie szkoleń i warsztatów) po roku 2008. W toku realizacji projektu na prace związane ze wspieraniem przedsiębiorczości akademickiej wydatkowano 162,9 tys. zł. Na wniosek NIK, Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego prowadzi postępowanie dotyczące braku kwalifikowalności części wydatków poniesionych na realizację tego projektu – w aspekcie trwałości tych wydatków.

Na wspieranie przedsiębiorczości akademickiej wydatkowano też – w ocenie NIK nieefektywnie i nieskutecznie – kwotę 90,0 tys. zł przeznaczoną na realizację w 2008 r. projektu „E-klastery Dolina Zdrowego Życia”, finansowanego na podstawie umowy zawartej z MNiSW. Po zakończeniu realizacji projektu zaprzestano wspierania przedsiębiorczości akademickiej, a już 3 lutego 2009 r. – jeszcze przed złożeniem sprawozdania z realizacji projektu – domenę www.ctrystal.suwalki.pl przejął inny podmiot (założenie strony internetowej było jednym z zadań projektu).

Zastrzeżenia NIK dotyczą także części wydatków projektu „Wspomaganie zarządzania i funkcjonowania oraz przygotowanie założeń dla rozwoju w etapie II”⁴⁷ w kwocie 58,7 tys. zł. Zgodnie z postanowieniami umowy o dofinansowanie, PNT PW w Suwałkach zobowiązał się do wykorzystania 11 opracowań (wykonanych za 270,9 tys. zł w ramach tego projektu) w trakcie realizacji inwestycji polegającej na budowie nowych obiektów Parku. Wbrew postanowieniom umowy, co najmniej trzy z tych opracowań nie zostały wykorzystane do realizacji inwestycji, a mianowicie:

- „Plany rozwojowe Parku NTPW – Biznesplan” z koncepcją funkcjonowania laboratoriów, wykonane za 24,4 tys. zł. Opracowanie to zakładało rozwój i funkcjonowanie PNT PW w Suwałkach, w tym laboratoriów, w oparciu o trzy firmy powiązane kapitałowo z autorem opracowania (biznesplan zakładał także nabycie przez te firmy udziałów w PNT PW), od której to koncepcji odstąpiono po zmianie Prezesa Zarządu PNT PW (28 lipca 2008 r.);
- koncepcja funkcjonowania laboratoriów, zlecona w 2008 roku, za 29,3 tys. zł;
- zlecona w 2008 roku za 5 tys. zł aktualizacja koncepcji programowo-przestrzennej nowych obiektów Parku.

Opracowań tych nie wykorzystano – także w ocenie aktualnego Zarządu PNT PW w Suwałkach – z powodu modyfikacji koncepcji Parku, wynikających głównie z trzykrotnych zmian (od maja do listopada 2008 r.) Zarządu PNT PW w Suwałkach (każdy z zarządów preferował odmienną koncepcję rozwoju oraz zagospodarowania terenu Parku). W ramach tego Projektu opracowano nowe, już trzecie z kolei, studium wykonalności i przyjęto zupełnie odmienną koncepcję programowo-przestrzenną (na przygotowanie dokumentacji projektowej, w tym studium wykonalności, poniesiono w latach 2009-2010 wydatki w kwocie 1.198 tys. zł).

⁴⁵ Realizowanego w ramach ZPORR (za 1.216,6 tys. zł), na podstawie umowy z 17 lipca 2006 r. zawartej z Samorządem Województwa Podlaskiego.

⁴⁶ Na przykład liczba uczestników projektu, liczba utworzonych baz danych.

⁴⁷ Realizowanego w okresie od października 2007 do września 2008 r. za 795,0 tys. zł, na podstawie umowy o dofinansowanie zawartej z Agencją Rozwoju Przemysłu w dniu 20 września 2007 r.

Nie osiągnięto celów realizowanego przez Politechnikę projektu, dofinansowanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego kwotą 81,7 tys. zł (co przedstawiono na str. 25-26 niniejszej informacji).

W dwóch skontrolowanych jednostkach stwierdzono nieprawidłowości w stosowaniu Prawa zamówień publicznych przy realizacji trzech z ośmiu badanych zamówień, dofinansowanych środkami z UE, o łącznej wartości 460,4 tys. zł. Udzielanie zamówień publicznych z naruszeniem postanowień powołanej ustawy jest niezgodne z postanowieniami art. 12 rozporządzenia Rady (WE) nr 1260/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. ustanawiającego przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych⁴⁸, stanowiącego, że działania finansowane z funduszy strukturalnych powinny być zgodne z przepisami o zamówieniach publicznych i może skutkować zwrotem tej części dofinansowania.

W Urzędzie Miejskim w Czarnej Białostockiej dokonano niedozwolonej zmiany postanowień umowy na sporządzenie za kwotę 366 tys. zł dokumentacji technicznej przebudowy ul. Fabrycznej w Czarnej Białostockiej oraz budowy dróg i parkingu na terenie PPP w Czarnej Białostockiej. Aneksiem przesunięto bowiem o 46 dni termin wykonania zadania, wskazując na konieczność uzyskania uzgodnień wydawanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Białymstoku i PGE Dystrybucja Białystok Sp. z o.o., mimo iż w specyfikacji istotnych warunków zamówienia nie przewidziano możliwości dokonania zmian w tych przypadkach, zaś w ogłoszeniu o zamówieniu w ogóle nie wskazano możliwości dokonywania zmian. Tym samym naruszono postanowienia art. 144 ust. 1 Prawa zamówień publicznych, który zakazywał w takiej sytuacji dokonywania zmian postanowień umowy. Z kolei w ramach zamówienia na opracowanie aktualizacji studium wykonalności Parku (o wartości 56,1 tys. zł), w specyfikacji istotnych warunków zamówienia nie określono okresu gwarancji na wykonaną dokumentację, przez co odrzucono ofertę z niższą ceną, z powodu udzielenia w niej rękojmi (na okres jednego roku) zamiast gwarancji. Nie zostały zaś odrzucone dwie inne oferty (z wyższymi cenami), w których udzielono gwarancji na 30 dni.

PNT PW w Suwałkach bez zastosowania Prawa zamówień publicznych wydatkował 38,3 tys. zł na organizację w latach 2006-2007, warsztatów akademickich i spotkań AINTiI, realizowanych w ramach projektu pn. „Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód drogowskazem nowych technologii i innowacji dla rozwoju gospodarczego Podlasia”. Powoływano się bowiem na postanowienia art. 4 pkt 8 tej ustawy, mimo że zamówienie miało wartość 35 tys. zł, a ustawa nie miała wówczas zastosowania tylko do zamówień, których wartość nie przekraczała 6 tys. euro, tj. 26 tys. zł.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami NIK wniosowała do Prezesa Zarządu PNT PW w Suwałkach o zachowywanie trwałości przedsięwzięć wynikających z realizacji projektów dofinansowywanych ze środków publicznych oraz o wzmocnienie współpracy z przedsiębiorcami, uczelniami wyższymi oraz innymi ośrodkami wspierania

Wnioski
NIK

⁴⁸ Dz. U. UE. L. 161. z dnia 26 czerwca 1999 r. ze zm. Na podstawie art. 105 ust. 1 w zw. z art. 107 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. U. UE. L. 210. z dnia 31 lipca 2006 r., ze zm.) przepisy rozporządzenia (WE) nr 1260/1999 mają zastosowanie do projektów dofinansowywanych środkami UE w ramach perspektywy finansowania na lata 2004-2006.

innowacji w celu zapewnienia osiągnięcia zakładanych rezultatów projektu „*Budowa i uruchamianie nowych obiektów Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach*”, a do Burmistrza Miasta Czarna Białostocka m.in. o rzetelne określanie wymogów w specyfikacjach istotnych warunków zamówienia. Do kierowników Instytucji Wdrażających *SPO WKP*, priorytet I *Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu oraz ZPORR 2004-2006* (Działanie 2.6 *Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy*), tj. odpowiednio do Prezesa Zarządu Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. oraz do Marszałka Województwa Podlaskiego, wnioskowano o dokonanie kwalifikacji stwierdzonych nieprawidłowości według kryteriów ustanowionych przez Wspólnotę Europejską, w aspekcie obowiązku ich zgłaszania do Komisji Europejskiej.

Kierownicy skontrolowanych jednostek podjęli działania w celu realizacji wniosków pokontrolnych. PNT PW w Suwałkach podjął m.in. współpracę z uczelniami wyższymi w zakresie organizowania laboratoriów naukowo-badawczych. Laboratorium Kreatywności Akademickiej – Centrum Ratownictwa Medycznego powstaje przy współpracy z Uniwersytetem Medycznym w Białymstoku i Państwową Wyższą Szkołą Zawodową w Suwałkach, Laboratorium Energii Odnawialnej powstaje pod naukowymi auspicjami Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie i Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie, a Laboratorium Badania Produktu Chemicznego – Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie i wydziału Chemii Uniwersytetu w Białymstoku. Wytyczne umożliwiające prowadzenie badań i usług innowacyjnych w laboratorium Platforma Multimedialna zostały opracowane przez zespoły robocze Politechniki Białostockiej oraz Wyższej Szkoły Informatyzacji i Przedsiębiorczości w Łomży.

Budowa
obiektów
PNT PW
w Suwałkach

3.2.4.2. Sprawnie i zgodnie z warunkami umowy o dofinansowanie PNT PW w Suwałkach realizował projekt pn. „*Budowa i uruchamianie nowych obiektów Parku Naukowo-Technologicznego Polska-Wschód w Suwałkach*”, znajdujący się na liście projektów indywidualnych (kluczowych) PO RPW. Celem Projektu, realizowanego kosztem 66.774 tys. zł, jest wybudowanie, do 20 sierpnia 2012 r., budynków MWCI i inkubatora technologicznego wraz z częścią biurowo-administracyjną, czterech laboratoriów naukowo-badawczych oraz hali procesów logistyczno-technologicznych.

Zagrożenia

NIK zwraca jednak uwagę na zagrożenia realizacji Projektu, dotyczące przede wszystkim zgodnego z umową o dofinansowanie wykorzystania nowobudowanych obiektów, a także zapewnienia wkładu własnego na realizację Projektu:

[1] PNT PW w Suwałkach podjął działania mające na celu właściwe wykorzystanie laboratoriów, centrum transferu technologii oraz inkubatora technologicznego (poczyniono na przykład wstępne uzgodnienia co do koncepcji laboratoriów), jednak w ocenie NIK działania te nie zapewniły jeszcze osiągnięcia zakładanych wskaźników rezultatu Projektu.

W 2013 roku w inkubatorze technologicznym powinno funkcjonować już 20 nowych przedsiębiorstw⁴⁹, tymczasem chęć wynajęcia pomieszczeń w Parku zgłosiło (w formie listów intencyjnych) siedem podmiotów. Nie zawarto też, choćby wstępnych umów, związanych z funkcjonowaniem MWCI (ma ono wypełniać zadania centrum transferu technologii). Dobrze są natomiast zaawansowane uzgodnienia dotyczące wykorzystania bazy laboratoriów.

[2] Istotnym problemem jest konieczność poniesienia przez PNT PW w Suwałkach, w latach 2011-2012, szacowanych na około 10.006 tys. zł wydatków (tzw. wkładu własnego) na realizację projektu rozbudowy Parku, z czego 2.230 tys. zł w roku 2011. Tymczasem w latach 2007-2009 PNT PW w Suwałkach generował straty, wynoszące kolejno 420,1 tys. zł, 544,6 tys. zł i 760,8 tys. zł, a wartość rynkowa gruntów przeznaczonych do sprzedaży nie przekracza 3.600 tys. zł.

NIK wnioskowała do Prezesa Zarządu PNT PW w Suwałkach o zapewnienie środków na dofinansowanie wkładu własnego na realizację projektu dotyczącego budowy nowych obiektów Parku, a do Prezydenta Miasta Suwałk, reprezentującego głównego udziałowca PNT PW w Suwałkach, o rozważenie udzielania pomocy Spółce w pozyskaniu środków na wniesienie tego wkładu.

Wnioski
NIK

PNT PW w Suwałkach podjął działania w celu realizacji wniosku. Niemniej jednak – w opinii Prezesa Zarządu – zapewnienie środków na pokrycie wkładu własnego jest niemożliwe do zrealizowania bez pomocy Miasta Suwałki (rozważana jest także sprzedaż gruntów i zaciągnięcie kredytu komercyjnego). Z kolei Prezydent Miasta Suwałk poinformował, iż Miasto rozważa dokapitalizowanie PNT PW poprzez wniesienie wkładu niepieniężnego w postaci gruntów oraz ewentualnie wniesienie środków finansowych.

Wdrażanie
wniosków

⁴⁹ W tym co najmniej 15 firm technologicznych lub związanych z wprowadzaniem innowacji.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

Kontrola została podjęta z inicjatywy Najwyższej Izby Kontroli. Kontrolą objęto Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Spółka z o.o., tj. jedyny park naukowo-technologiczny funkcjonujący w województwie podlaskim oraz Urząd Miejski w Białymstoku, który podjął działania w celu utworzenia Białostockiego Parku Naukowo-Technologicznego w Białymstoku. Do kontroli wytypowano również Urząd Miejski w Czarnej Białostockiej, tworzący Podlaski Park Przemysłowy w Czarnej Białostockiej oraz Politechnikę Białostocką, będącą największą uczelnią techniczną na terenie województwa podlaskiego.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Protokoły kontroli

Wszystkie protokoły kontroli zostały podpisane bez zastrzeżeń. Wyniki kontroli omówiono na naradach pokontrolnych, zorganizowanych przez kierowników skontrolowanych jednostek.

Powolywanie świadków; zasięganie informacji

W trakcie kontroli przesłuchano dwie osoby w charakterze świadków. Zasięgnięto także – trybie art. 29 ust. 2 lit. f ustawy o NIK – informacje w 26 jednostkach niekontrolowanych, w tym głównie:

- w trzech wyższych uczelniach z terenu Białegostoku – w zakresie współpracy z Urzędem Miejskim w Białymstoku w tworzeniu BPNT w Białymstoku,
- od przedsiębiorców będących lokatorami PNT PW w Suwałkach – w sprawie udzielania przez Park pomocy w rozwoju firm i wspieraniu przedsiębiorczości.

Wystąpienia pokontrolne

Do kierowników skontrolowanych jednostek skierowano wystąpienia, zawierające ogółem 11 wniosków pokontrolnych. Z udzielonych odpowiedzi wynika, że kierownicy wszystkich skontrolowanych jednostek podjęli działania zmierzające do realizacji wniosków.

Wystąpienie pokontrolne skierowano także do Prezydenta Miasta Suwałk, reprezentującego głównego udziałowca PNT PW w Suwałkach, a w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi w realizacji projektów dofinansowywanych środkami UE – również do kierowników Instytucji Wdrażających *SPO WKP*, priorytet I *Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu oraz ZPORR 2004-2006* (Działanie 2.6 *Regionalne Strategie Innowacyjne i transfer wiedzy*),

tj. odpowiednio do Prezesa Zarządu Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. oraz do Marszałka Województwa Podlaskiego. Wnioskowano w nich o dokonanie kwalifikacji stwierdzonych przez NIK nieprawidłowości według kryteriów ustanowionych przez Wspólnotę Europejską, w aspekcie obowiązku ich zgłaszania do Komisji Europejskiej.

Do ocen, uwag i wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych nie wniesiono zastrzeżeń.

Do rzecznika dyscypliny finansów publicznych skierowano jedno zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych, polegającym na dokonaniu przez Burmistrza Miasta Czarna Białostocka zmiany umowy w sprawie zamówienia publicznego przez przesunięcie o 46 dni terminu wykonania zamówienia z naruszeniem art. 144 ust. 1 Prawa zamówień publicznych, tj. czyn z art. 17 ust. 6 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁵⁰.

Zawiadomienia

Finansowe rezultaty kontroli wyniosły łącznie 759.312 zł i dotyczyły:

- dokonania przez Urząd Miejski w Czarnej Białostockiej zmiany umowy w sprawie zamówienia publicznego z naruszeniem postanowień art. 144 ust. 1 Prawa zamówień publicznych – 366.000 zł (*str. 29*),
- nieefektywnych wydatków poniesionych przez Politechnikę i PNT PW w Suwałkach na realizację umów zawartych z MNiSW – 171.700 zł (*str. 25 - 26 i 28*),
- wykorzystania przez PNT PW w Suwałkach środków otrzymanych na realizację projektów dofinansowywanych z budżetu UE z naruszeniem warunków umów i postanowień art. 30 ust. 4 rozporządzenia Rady (WE) ustanawiającego przepisy ogólne w sprawie funduszy strukturalnych lub z pominięciem Prawa zamówień publicznych – 281.482 zł (*str. 28 - 29*).

Finansowe
rezultaty
kontroli

⁵⁰ Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114 ze zm.

Załączniki

Załącznik Nr 1 – Wykaz aktów prawnych

1. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. Nr 96, poz. 616 ze zm.). Do 1 października 2010 r. obowiązywała ustawa z dnia 15 czerwca 2007 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. Nr 115, poz. 789 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 275 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. Nr 116, poz. 730 ze zm.). Do 31 grudnia 2008 r. obowiązywała ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. Nr 179, poz. 1484 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 4 marca 2005 roku o Krajowym Funduszu Kapitałowym (Dz. U. Nr 57, poz. 491 ze zm.).
5. Ustawa z dnia 27 lipca 2005 roku - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365 ze zm.).
6. Ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 615). Do 1 października 2010 r. obowiązywała ustawa z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. z 2008 r. Nr 169, poz. 1049).
7. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 ze zm.).
8. Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz. U. z 1997 r. Nr 9, poz. 43 ze zm.).
9. Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.).
10. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 ze zm.).
11. Ustawa z dnia 30 czerwca 2000r. - Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2003r. Nr 119, poz. 1117 ze zm.).
12. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84 r., poz. 712 ze zm.).
13. Ustawa z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.).
14. Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z wdrażaniem funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności (Dz. U. Nr 216, poz. 1370).
15. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r., Nr 113, poz. 759 ze zm.).
16. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zm.).
17. Ustawa z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 274 ze zm.).

18. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 września 2001r. w sprawie dokonywania i rozpatrywania zgłoszeń wynalazków i wzorów użytkowych (Dz. U. Nr 102, poz. 1119 ze zm.).
19. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 listopada 2010 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na naukę przeznaczonych na finansowanie projektów rozwojowych (Dz. U. Nr 218, poz. 1438). Do 1 października 2010 r. obowiązywało rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 lutego 2008 r. w tej samej sprawie (Dz. U. Nr 38, poz. 216).
20. Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 lutego 2010 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na naukę przeznaczonych na finansowanie projektów celowych (Dz. U. Nr 31 poz. 161), uchylone z dniem 1 października 2010 r. Do 11 marca 2010 r. obowiązywało Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 listopada 2007 r. w tej samej sprawie (Dz. U. Nr 221 poz. 1640).
21. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 września 2007 r. w sprawie wydatków związanych z realizacją programów operacyjnych (Dz. U. Nr 175, poz.1232 ze zm.), uchylone z dniem 1 stycznia 2010 r.
22. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 października 2008 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 187, poz.1152 ze zm.).
23. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 18 lutego 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wyposażenie, tworzenie zaplecza B+R oraz przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 34, poz.271).
24. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 1 kwietnia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na promocję gospodarczą Polski Wschodniej, stworzenie sieci współpracy centrów obsługi inwestora, tworzenie i rozwój klastrów, tworzenie polityki rozwoju regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 61, poz.503).
25. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 27 kwietnia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na rozwój ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 70, poz.604).
26. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 7 kwietnia 2008 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. Nr 68, poz.414 ze zm.).
27. Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 20 czerwca 2008 r. w sprawie udzielania przez PARP pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Dz. U. Nr 111, poz. 710 ze zm.).
28. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 grudnia 2006 r. w sprawie udzielania przez PARP pomocy finansowej niezwiązanej z programami operacyjnymi (Dz. U. Nr 226, poz. 1651 ze zm.). Było ono poprzedzone rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy

- z 17 sierpnia 2004 r. w tej samej sprawie (Dz. U. Nr 181, poz. 1877 ze zm.), które utraciło moc 19 grudnia 2006 r.
29. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 16 września 2004 r. w sprawie udzielania przez PARP pomocy finansowej w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich 2004-2006 (Dz. U. Nr 207, poz. 2115 ze zm.), uchylone 30 sierpnia 2010 r.
 30. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 27 sierpnia 2004 r. w sprawie udzielania przez PARP pomocy finansowej w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego - Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw (Dz. U. Nr 195, poz. 2010 ze zm.).
 31. Wytyczne w zakresie postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych, zatwierdzone przez Ministra Rozwoju Regionalnego w dniu 5 maja 2009 r. (obowiązujące dla przedsięwzięć, w których wnioski o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach złożono po 15 listopada 2008 r.).
http://www.mrr.gov.pl/fundusze/wytyczne_mrr/obowiazujace/horyzontalne/strony/lista.aspx
 32. Krajowe wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013, zatwierdzone przez Ministra Rozwoju Regionalnego w dniu 22 listopada 2007 r.
http://www.mrr.gov.pl/fundusze/wytyczne_mrr/obowiazujace/horyzontalne/strony/lista.aspx
 33. Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013, zatwierdzone przez Ministra Rozwoju Regionalnego w dniu 29 stycznia 2009 r.
http://www.mrr.gov.pl/fundusze/wytyczne_mrr/obowiazujace/szczegolowe/porpw/Strony/lista.aspx
 34. Wytyczne w zakresie sposobu postępowania w razie wyrzucia nieprawidłowości w wykorzystaniu funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013, zatwierdzone przez Ministra Rozwoju Regionalnego w dniu 12 lutego 2008 r.
http://www.mrr.gov.pl/fundusze/wytyczne_mrr/obowiazujace/horyzontalne/strony/lista.aspx
 35. System informowania o nieprawidłowościach finansowych w wykorzystaniu funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w latach 2007-2013, zatwierdzone w listopadzie 2007 r. przez Pełnomocnika Rządu do spraw Zwalczenia Nieprawidłowości Finansowych na Szkodę Rzeczypospolitej Polskiej lub Unii Europejskiej
www.pois.gov.pl/.../Systeminformowaniaonieprawidlowosciach.pdf
 36. Zalecenia dla beneficjentów funduszy UE dotyczące interpretacji przepisów ustawy – Prawo zamówień publicznych z 29 lutego 2008 r.
http://www.mrr.gov.pl/fundusze/wytyczne_mrr/obowiazujace/horyzontalne/strony/lista.aspx
 37. Uchwała nr 93 Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 2009 r. w sprawie zakresu i warunków dofinansowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 (M. P. Nr 38, poz. 587).

Załącznik Nr 2 – Charakterystyka stanu prawnego

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej⁵¹, **działalność innowacyjna** to działalność polegająca na opracowaniu nowej technologii i uruchomieniu na jej podstawie wytwarzania nowych lub znacząco ulepszonych towarów, procesów lub usług. Do 17 lipca 2008 r. obowiązywała definicja, zawarta w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej⁵², uznająca za innowacyjną działalność związaną z przygotowaniem i uruchomieniem wytwarzania nowych lub udoskonalonych materiałów, wyrobów, urządzeń, usług, procesów lub metod, przeznaczonych do wprowadzenia na rynek albo do innego wykorzystania w praktyce (art. 2 pkt 6).

Zadania z zakresu administracji rządowej w zakresie wspierania działalności innowacyjnej w rozumieniu przepisów o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej realizuje PARP (art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu **Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości**⁵³). Należą do nich zadania określone w art. 4 ust. 4 pkt 1-6, a w tym:

- wspieranie i promocja przedsięwzięć, w tym programów, centralnych i regionalnych w zakresie rozwoju innowacyjności;
- wspieranie działalności instytucji otoczenia przedsiębiorstw działających na rzecz wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw i gospodarki, takich jak: jednostki badawczo-rozwojowe, centra badawczo-rozwojowe, centra transferu technologii, inkubatory przedsiębiorczości i parki technologiczne.

W ramach swoich zadań PARP podejmuje, wspiera i finansuje przedsięwzięcia w zakresie transferu nowych technologii w rozumieniu przepisów o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (art. 6 ust. 1 pkt 11) oraz udziela pomocy finansowej (art. 6 ust. 1 pkt 10) przeznaczonej na: wspomaganie transferu technologii oraz inwestycji przedsiębiorców sprzyjających wzrostowi ich konkurencyjności lub innowacyjności.

2. Do 26 grudnia 2006 r. obowiązywała ustawa z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji⁵⁴. Określała ona zasady, formy i szczegółowe warunki udzielania pomocy regionalnej dla przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, dokonujących nowych inwestycji i tworzących nowe miejsca pracy związane z nowymi inwestycjami, w tym dotyczącymi innowacji technologicznej. Inwestycję dotyczącą innowacji technologicznej (art. 2 ust. 1 pkt 11 lit. a i c) ustawa definiowała jako inwestycję, która umożliwia wytwarzanie nowych lub znacząco ulepszonych wyrobów i usług, w tym nowoczesnych metod dostarczania produktów lub jest zgodna z kierunkami uznanymi za priorytetowe na podstawie obserwacji trendów rozwoju technologii.

Ustawa o finansowym wspieraniu inwestycji definiowała też pojęcia parków przemysłowych i technologicznych (art. 2 ust. 1 pkt 14 i 15). W myśl ustawy:

- **park przemysłowy** to zespół wyodrębnionych nieruchomości, w którego skład wchodzi co najmniej nieruchomość, na której znajduje się infrastruktura techniczna pozostała po restrukturyzowanym lub likwidowanym przedsiębiorcy, utworzony na podstawie umowy cywilnoprawnej, której jedną ze stron jest j.s.t., stwarzający możliwość prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorcom, w szczególności małym i średnim;

⁵¹ Dz. U. Nr 116, poz. 730 ze zm.

⁵² Dz. U. Nr 179, poz. 1484 ze zm.

⁵³ Dz. U. z 2007 r. Nr 42, poz. 275 ze zm.

⁵⁴ Dz. U. Nr 41, poz. 363 ze zm.

- **park technologiczny** to zespół wyodrębnionych nieruchomości wraz z infrastrukturą techniczną, utworzony w celu dokonywania przepływu wiedzy i technologii pomiędzy jednostkami naukowymi w rozumieniu art. 2 pkt 9 ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki⁵⁵ a przedsiębiorcami, na którym oferowane są przedsiębiorcom, wykorzystującym nowoczesne technologie, usługi w zakresie doradztwa w tworzeniu i rozwoju przedsiębiorstw, transferu technologii oraz przekształcania wyników badań naukowych i prac rozwojowych w innowacje technologiczne, a także stwarzający tym przedsiębiorcom możliwość prowadzenia działalności gospodarczej przez korzystanie z nieruchomości i infrastruktury technicznej na zasadach umownych⁵⁶.

Po uchyleniu ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji⁵⁷ nie obowiązują preferencje dla wspierania inwestycji na terenie parków przemysłowych i technologicznych (nie istnieją też ustawowe definicje tych parków). Przedsiębiorca realizujący taką inwestycję może ubiegać się o wsparcie na zasadach ogólnych. Brak też jest ustawowych definicji dotyczących innych ośrodków wspierania innowacji, głównie inkubatorów przedsiębiorczości i centrów transferu technologii. Definicje te zostały zaczerpnięte z literatury przedmiotu oraz opracowań naukowych⁵⁸.

Parki technologiczne⁵⁹ są najbardziej organizacyjnie i koncepcyjnie rozwiniętym typem ośrodków innowacji i przedsiębiorczości, łączącym często w jednej strukturze funkcje wszystkich pozostałych ośrodków wspierania innowacji i przedsiębiorczości. Zalicza się do nich w szczególności inkubatory technologiczne, centra transferu technologii oraz

⁵⁵ Dz. U. Nr 238, poz. 2390 ze zm. Art. 2 pkt 9 powołanej ustawy utracił moc z dniem 1 października 2010 r. (art. 6 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące system nauki, Dz. U. Nr 96, poz. 620).

⁵⁶ Formy organizacyjne parków przemysłowych i technologicznych są zróżnicowane. Na przykład parki technologiczne w Krakowie i w Gdańsku funkcjonują w ramach specjalnych stref ekonomicznych, Park Naukowo-Technologiczny Politechniki Koszalińskiej znajduje się w strukturze tej uczelni. Parki, zwłaszcza w sferze organizacji, zarządzane są przez urzędy gmin. Natomiast większość podmiotów zarządzających parkami technologicznymi to spółki prawa handlowego.

⁵⁷ Ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. Nr 227, poz. 1658; obecnie tj. Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 ze zm.). Nowa ustawa określa ramy prawne systematyzujące sposób prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, w szczególności rozwoju nauki i zwiększenia innowacyjności gospodarki, w tym rozwoju sektorów opartych na wykorzystaniu nowoczesnych technologii. Patrz też rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 maja 2009 r. w sprawie udzielania pomocy finansowej dla inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. Nr 75, poz. 638 ze zm.), a wcześniej rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 2 kwietnia 2008 r. w sprawie udzielania pomocy finansowej dla nowych inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. Nr 61, poz. 379).

⁵⁸ *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, Raport 2009*, Łódź-Warszawa 2009.

Matusiak K. B., *Rozwój systemów wsparcia przedsiębiorczości. Przesłanki, polityka i instytucje*, Radom-Łódź 2006;

Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć. PARP Warszawa 2005, opublikowany na stronie http://www.parp.gov.pl/files/74/81/105/inn_transfer_tech.pdf

⁵⁹ Za pierwszy park technologiczny przyjmuje się utworzony w 1948 r. Bohanson Research Park w Menlo Park (USA). Światową karierę rozpoczął powołany w 1951 r. Stanford Research Park przy Uniwersytecie Stanforda, który z czasem rozrósł się w „Dolinę Krzemową”. Obecnie na świecie działa ponad 900 tego typu ośrodków, zlokalizowanych praktycznie we wszystkich państwach wysokorozwiniętych.

Za pierwszy polski park technologiczny należy uznać Poznański Park Naukowo-Technologiczny, powołany w maju 1995 roku, w ramach działalności statutowej i gospodarczej Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Dla potrzeb przedsięwzięcia pozyskano ok. 3 ha terenu oraz szereg zdekapitalizowanych nieruchomości (teren gazowni miejskiej) na obrzeżach Poznania. Po niezbędnych pracach adaptacyjnych w ramach Parku uruchomiono m.in.: Zakład Doświadczalny Syntezy Chemicznej, Centrum Technologii Wydziału Chemii UAM.

akademickie inkubatory przedsiębiorczości, spółki spin-off i spin-out, a także liczne sieci i ośrodki szkoleniowe.

Inkubatory technologiczne są ośrodkami wspierania przedsiębiorczości, rozwijanymi w otoczeniu lub powiązaniu z instytucjami naukowo-badawczymi. Główne ich funkcje obejmują wspomaganie rozwoju nowo powstałych firm oraz optymalizację warunków dla transferu i komercjalizacji technologii poprzez: [1] kontakty z instytucjami naukowymi i ocenę przedsięwzięć innowacyjnych; [2] usługi wspierające biznes np. doradztwo finansowe, marketingowe, prawne, organizacyjne i technologiczne; [3] pomoc w pozyskiwaniu środków finansowych, w tym funduszy ryzyka; [4] tworzenie właściwego klimatu dla podejmowania działalności gospodarczej i realizacji przedsięwzięć innowacyjnych tzw. efekty synergiczne; [5] dostarczanie odpowiedniej do potrzeb powierzchni na działalność gospodarczą.

Podstawowym zadaniem inkubatora jest pomoc w tworzeniu oraz w pierwszym okresie działania małej technologicznej firmy. Wsparcie biznesu w inkubatorze technologicznym obejmuje: [1] preferencyjne stawki czynszu rosnące wraz z upływem pobytu w inkubatorze; [2] szkolenia oraz usługi doradcze i informacyjne; [3] kontakty i współpracę z instytucjami naukowymi; [4] asystę w transferze technologii; [5] dostęp do wspólnej infrastruktury technicznej i serwisowej. W Polsce prawie połowa inkubatorów działa w strukturach parków technologicznych (w tym inkubator w PNT PW w Suwałkach).

Centra transferu technologii to zróżnicowana organizacyjnie grupa nienastawionych na zysk jednostek doradczych, szkoleniowych i informacyjnych, realizujących programy wsparcia transferu i komercjalizacji technologii i wszystkich towarzyszących temu procesowi zadań. Działalność tych jednostek na styku sfery nauki i biznesu (stąd częsta nazwa jednostki pomostowe), ma owocować adaptacją nowoczesnych technologii przez działające w danym regionie małe i średnie firmy, a tym samym przyczynić się do podniesienia innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw oraz regionalnych struktur gospodarczych.

Akademickie inkubatory przedsiębiorczości oraz centra transferu technologii na uczelniach wyższych funkcjonują na podstawie art. 86 Prawa o szkolnictwie wyższym. Zgodnie z tym przepisem, uczelnie, w celu lepszego wykorzystania potencjału intelektualnego i technicznego oraz transferu wyników prac naukowych do gospodarki, mogą prowadzić akademickie inkubatory przedsiębiorczości oraz centra transferu technologii (ust. 1). Akademicki inkubator przedsiębiorczości tworzy się w celu wsparcia działalności gospodarczej środowiska akademickiego lub pracowników uczelni i studentów będących przedsiębiorcami (ust. 2), a centrum transferu technologii – w celu sprzedaży lub nieodpłatnego przekazywania wyników badań i prac rozwojowych do gospodarki (ust. 4). Inkubatory i centra mogą być tworzone w formie jednostki ogólnouczelnianej, działającej na podstawie regulaminu zatwierdzonego przez senat uczelni albo spółki handlowej lub fundacji (art. 86 ust. 3 i 5).

Jednym z podstawowych zadań uczelni wyższych jest prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych, świadczenie usług badawczych oraz upowszechnianie i pomnażanie osiągnięć nauki i techniki (art. 13 ust. 1 pkt 3 i 5). Zgodnie z art. 4 ust. 4 ustawy uczelnie współpracują z otoczeniem gospodarczym, w szczególności przez sprzedaż (rzadziej nieodpłatne przekazywanie) wyników badań i prac rozwojowych przedsiębiorcom oraz szerzenie idei przedsiębiorczości w środowisku akademickim, w formie działalności gospodarczej wyodrębnionej organizacyjnie i finansowo od działalności podstawowej⁶⁰. Komercjalizacja wyników badań naukowych następuje w trzech formach, głównie poprzez: [1] sprzedaż wynalazku (technologii) innemu podmiotowi; [2] udzielenie licencji (wyłącznej

⁶⁰ Określonej w art. 13 i 14 Prawa o szkolnictwie wyższym.

lub niewyłącznej); [3] utworzenie przedsiębiorstw typu *spin-out* lub *spin-off*. Najbardziej powszechną w USA oraz w krajach „starej Unii” praktyką jest właśnie tworzenie spółek *spin-out* lub *spin-off* (tzw. firmy odpryskowe)⁶¹. Są to firmy utworzone w celu wykorzystania w praktyce własności intelektualnej, która została wytworzona przez pracowników ośrodków naukowych i jednostek badawczych. W ten sposób pomija się trudności z transferem nowoczesnych technologii. Firmą *spin-off* lub *spin-out* może być podmiot utworzony z inicjatywy pracowników naukowych, a także studentów i absolwentów uczelni, których celem jest komercjalizacja wyników badań prowadzonych na uczelni wyższej lub nowy podmiot gospodarczy utworzony przez publiczną jednostkę badawczą lub naukową. Najczęściej przedsiębiorstwa takie tworzone są w formie spółek prawa handlowego, a ich udziałowcami są zarówno uczelnie, jak i pracownicy, których wyniki badań mogą być w praktyce wdrażane. Głównym udziałowcem (albo podmiotem finansującym) takich firm, jest podmiot, reprezentujący sferę produkcji lub usług, zainteresowany perspektywą dużych zysków płynących z wprowadzenia innowacji.

Zasady i tryb finansowania **projektów rozwojowych** w uczelniach wyższych do 1 października 2010 r. określał art. 9a ust. 9 ustawy z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki, a także (wydane na podstawie tej ustawy) rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 18 lutego 2008 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na naukę przeznaczonych na finansowanie projektów rozwojowych⁶². Od 1 października 2010 r. zasady i tryb finansowania prac rozwojowych określa ustawa z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach wspierania nauki⁶³ oraz wydane na jej podstawie rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 listopada 2010 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na naukę przeznaczonych na finansowanie projektów rozwojowych⁶⁴.

⁶¹ Według literatury wskazanej w przypisie nr 58.

⁶² Dz. U. Nr 38, poz. 216.

⁶³ Dz. U. Nr 96, poz. 615

⁶⁴ Dz. U. Nr 218, poz. 1438

Załącznik Nr 3 – Wykaz jednostek objętych kontrolą

1. Politechnika Białostocka
2. Urząd Miejski w Białymstoku
3. Urząd Miejski w Czarnej Białostockiej
4. Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Spółka z o.o.

**Załącznik Nr 4 – Lista osób zajmujących kierownicze stanowiska,
odpowiedzialnych za kontrolowaną działalność**

Nazwa kontrolowanego podmiotu	Osoba kierująca jednostką	Okres sprawowania funkcji	Ocena kontrolowanej działalności
Politechnika Białostocka	Joanicjusz Nazarko Tadeusz Citko	1.09.2005r. - 31.08. 2008r. od 1.09.2008r.	ocena negatywna
Urząd Miejski w Białymstoku	Tadeusz Truskolaski	od 26.11.2006r.	ocena pozytywna
Urząd Miejski w Czarnej Białostockiej	Tadeusz Matejko	od 10.11.2002r.	ocena pozytywna, mimo nieprawidłowości
Park Naukowo-Technologiczny Polska-Wschód w Suwałkach Spółka z o.o	Tadeusz Kłaczkowski Sergiusz Jakuszewicz Wiktor Marcin Raczkowski	1.05.2006r. - 28.07.2008r. 28.07.2008r. -14.11.2008r. od 14.11.2008r.	ocena negatywna wykonywania zadań Parku w zakresie wspierania innowacji i przedsiębiorczości oraz ocena pozytywna, mimo nieprawidłowości, pozyskiwania i wykorzystania środków publicznych

Załącznik Nr 5 – Wykaz organów, którym przekazano informację

1. Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej Sejmu RP
2. Komisja Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii Sejmu RP
3. Komisja Gospodarki Sejmu RP
4. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu RP
5. Minister Rozwoju Regionalnego
6. Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
7. Minister Gospodarki
8. Prezes Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości
9. Prezes Zarządu Agencji Rozwoju Przemysłu S.A.
10. Wojewoda Podlaski
11. Marszałek Województwa Podlaskiego
12. Prezydenci, burmistrzowie i wójtowie gmin z terenu województwa podlaskiego